

Bydelsplan for Nørrebro

2017-2020

Foto: We Are Nørrebro

BYDELSPLAN FOR NØRREBRO

Redaktion:

Nørrebro Lokaludvalg

Layout, kort og illustrationer:

Københavns Kommune
Økonomiforvaltningen
KKdesign

Fotos:

Se de enkelte fotos.
Forside foto: Nørrebro Lokaludvalg

Foto: Thomas Vilhelm

Foto: Thomas Vilhelm

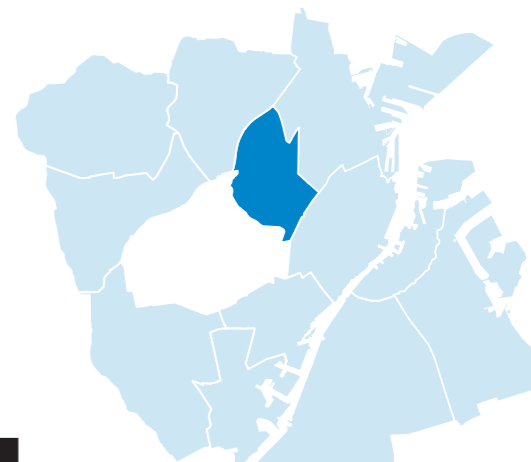

Foto: Thomas Vilhelm

” Bydelsplanen er vores blik på, hvordan vi sikrer, at nørrebro fortsat er og bliver en bydel med plads til alle.

Forord

fra Nørrebro Lokaludvalgs Formand

Nørrebro Lokaludvalg er stolte over, at kunne præsentere Bydelsplanen for Nørrebro 2017. I denne bydelsplan har vi – til forskel fra den sidste bydelsplan, der indeholdte 15 konkrete projekter – kigget på, hvilke udfordringer vi støder på i bydelen, hvilke visioner vi har, og hvor vi ser potentialer for at udvikle Nørrebro til en endnu dejligere bydel end den er i dag.

Der er ikke længe til, at København får en ny borgerrepræsentation, og at Nørrebro skal pege på nye repræsentanter til Nørrebro Lokaludvalg, der skal varetage bydelens interesser de næste 4 år.

Vi har derfor valgt, at arbejde med denne bydelsplan som en kortlægning af Nørrebros potentialer for udvikling. Bydelsplanen handler bl.a. om, hvordan man som nørrebroer kan være med til at præge og diskutere den løbende forandring af gadebilledet, handelslivet og beboersammensætningen, som vi kan følge i bydelen lige nu. Vi kommer også med visioner og udviklingspotentialer for et endnu bedre lokalt fritidsliv for børn og unge på Nørrebro. Og vi peger på udfordringer på det sociale område, f.eks. med hjemløshed i vores bydel, ulighed i sundhed, beskæftigelse, og vores blik på, hvordan

vi sikrer, at Nørrebro fortsat er og bliver en bydel med plads til alle. Det er blot nogle af de temaer, vi har valgt, at arbejde med i denne bydelsplan.

Det er vores ønske, at bydelsplanen kan bidrage til en udvikling, der fastholder Nørrebro som Københavns mest mangfoldige, initiativrige og "skæve" bydel. Også i fremtiden skal det store engagement og den lokale aktivisme kendetegne Nørrebro. Det er også vores ønske, at bydelsplanen kan være et fælles udgangspunkt for viden om det særlige ved Nørrebro og at planen kan hjælpe både Borgerrepræsentationens nyvalgte politikere og det nye lokaludvalg godt fra start! Klædt på til at lave gode politiske løsninger for vores bydel, der forholder sig til de lokale forhold, planer, ønsker og interesser, der kommer fra bydelen selv.

Mogens Petersen

Forord

fra Københavns Kommunes Overborgmester

Flere og flere vil bo i byen, og rigtig mange vil være med til at gøre København til den bedste by at bo i. Derfor er det en stor fornøjelse at se de færdige bydelsplaner 2017-2020. Lokaludvalgene har lagt et stort arbejde i hele processen. Jeg vil gerne takke for den store indsats og for de mange borgerinddragende aktiviteter, som udvalgene har stablet på benene, og endeligt for de meget fine resultater.

Bydelsplanerne er et udtryk for de 12 bydeles særlige identitet og københavnernes store engagement i deres by. Lokaludvalgene og byens borgere har vist stor kreativitet og idérigdom i drøftelserne af bydelenes fremtid. Bydelsplanerne er et rigtig godt eksempel på, at nærdemokrati og borgerinddragelse er bærende i arbejdet for at gøre København til en endnu skønnere by for alle københavnere.

Nørrebro er kendetegnet ved sin brede mangfoldighed. Her bor studerende, børnefamilier og pensionister – der er frikirker, moskeer, en jødisk begravelsesplads, brune værtshuse, cafeer og Michelin-restauranter. Nørrebro Lokaludvalg har fokus på, at bydelen fortsat skal være en mangfoldig bydel med plads til alle. Dette er også en vigtig målsætning i det daglige arbejde i forvaltningerne, hvor der bl.a. arbejdes for gode boliger til

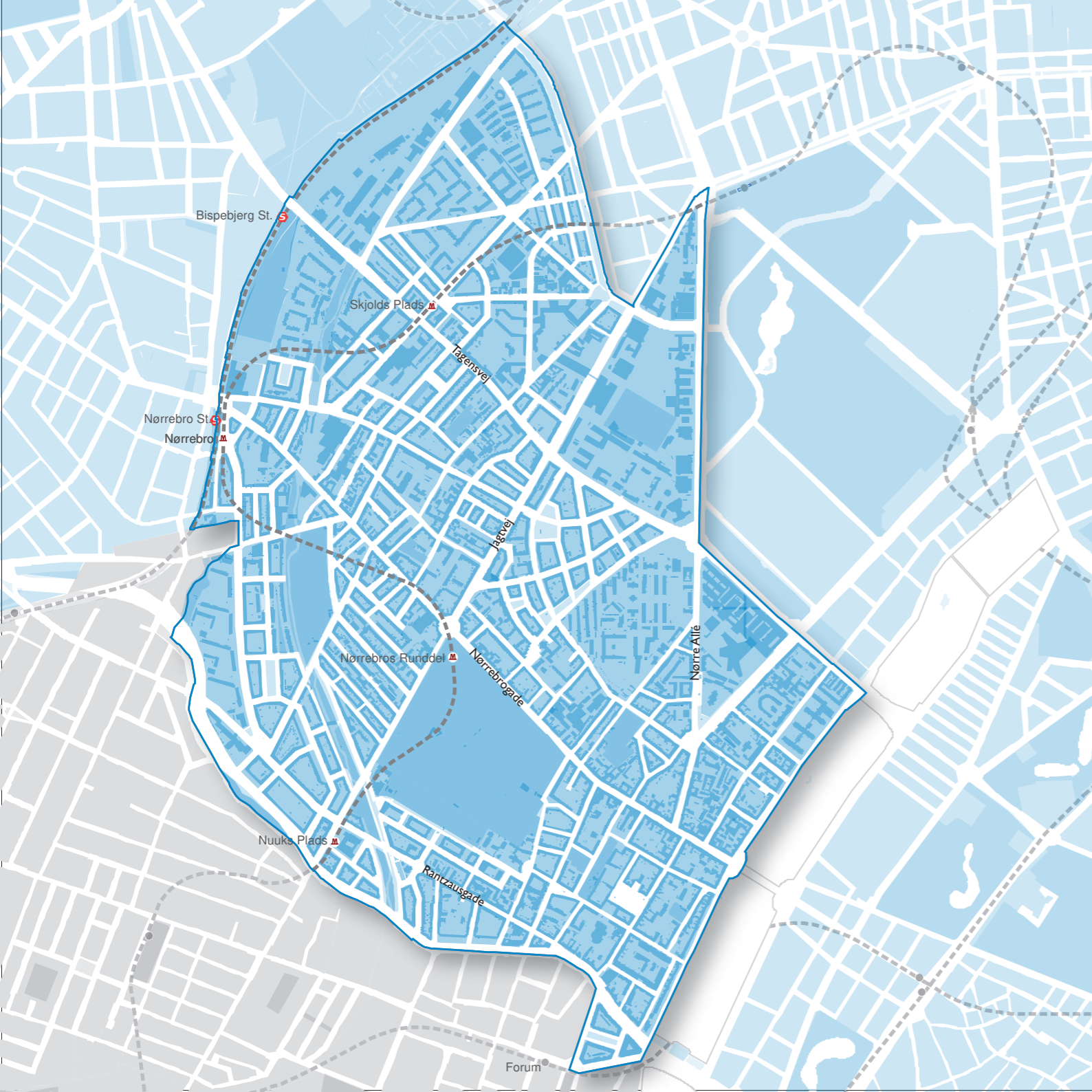
alle. Det er meget glædeligt, at lokaludvalget tager fat i noget så betydningsfuldt og deler denne vision.

Med bydelsplanerne får Københavns Kommune sammen med lokaludvalgene også mulighed for at nå nogle centrale målsætninger, eksempelvis ved at indarbejde tiltag i planerne, som skal øge trygheden og sikre, at København er en mangfoldig by med plads til alle. Samtidig får Borgerrepræsentationen og forvaltningerne i Københavns Kommune uvurderlig indsigt i lokalområdernes unikke kendetegn, udfordringer og potentialer. Lokaludvalgene er en betydningsfuld kilde til at finde løsninger på lokale udfordringer, og københavnernes ønsker og drømme for deres bydele er med til at vise retningen for kommunens arbejde, og på den måde kan vi i fællesskab sikre, at København fortsat er en af verdens bedste byer at bo og leve i.

Mange tak for indsatsen og de flotte resultater, vi glæder os til at bruge dem i vores arbejde for et bedre København.

Frank Jensen
Overborgmester

Indhold

- 8 Nørrebro's egenart**
- 14 Lokaludvalgets indsatsområder og arbejdsprogram**
- 16 Nørrebroere i forandring**
- 18 Gentrificering
- 22 Børn, unge og fritidsliv på Nørrebro**
- 24 Fritidsliv på Nørrebro
- 28 Skoleliv og fritidstilbud på Nørrebro
- 30 Sociale indsatser**
- 32 Hjemløse og udsatte på Nørrebro
- 36 Inklusion - en bydel med plads til alle
- 40 Ulighed i sundhed
- 42 Job –Vejen til en bedre fremtid
- 44 Cykelforhold, støj og et grønt Nørrebro**
- 46 Gode cykelforhold
- 48 Ladcykelordning
- 50 Støjgener på Nørrebro
- 54 Et grønt Nørrebro
- 56 Strategiske retningslinjer for brug af puljemidler**
- 58 Tilkendegivelser fra forvaltningerne i Københavns Kommune**

Nørrebro's egenart

Dette indledende afsnit har til formål at give læseren et overblik over Nørrebro's egenart og de eksisterende forhold der gælder for bydelen, som et grundlag for at læse bydelsplanen. Vi har derfor samlet hoveddata om bl.a. Nørrebro's befolkning og bydelens fysiske rammer.

NØRREBROERNE

Der bor 80.066 borgere på Nørrebro (2016). Nørrebro er dermed den bydel i København med flest beboere. Hvis Nørrebro var en by i sig selv, ville den være på størrelse med Esbjerg, der målt på indbyggere er Danmarks 5. største by.

Nørrebro er dog ikke den største bydel i København, når det kommer til km². Arealmæssigt er Amager Vest den største bydel. På Nørrebro bor der 80.066 mennesker på bare 4,10 km², mens der på Østerbro bor 76.402 mennesker på hele 8,74 km². Der bor altså lidt færre mennesker på Østerbro på over dobbelt så

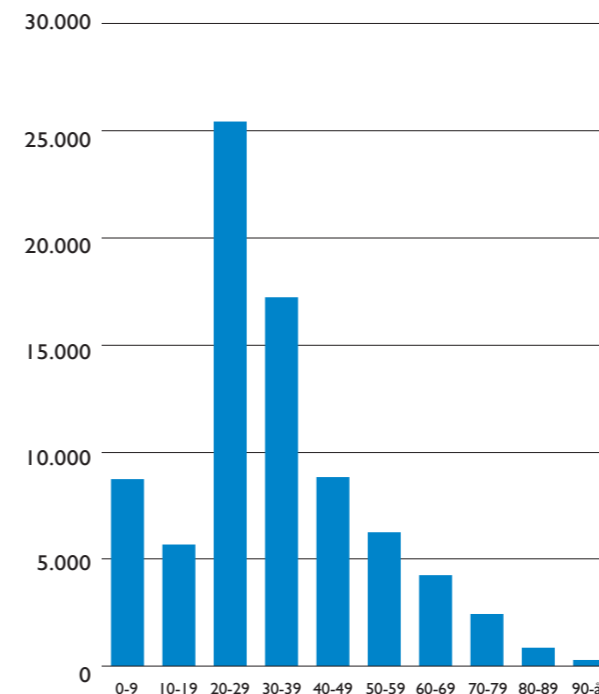
meget plads. På Nørrebro er der desuden blot 7 m² offentligt grønt pr. indbygger. Det tal er i gennemsnit 39 m² pr. indbygger i hele København.

Nørrebro bliver ofte i talesprog opdelt i to; Indre Nørrebro og Ydre Nørrebro.

EN UNG BYDEL

Nørrebro er en meget ung bydel. Ud af de 80.066 mennesker der bor på Nørrebro, er 39.868 under 29 år (2016). Dvs. at 49,8 % af nørrebroerne er under 29 år. Med andre ord, hver anden borger.

ALDERSFORDELING PÅ NØRREBRO

Kilde: Statistikbanken, www.kk.dk (2016).

I 2006 var det tal 34.451. Der er altså sket en stigning i nørrebroere under 29 år de sidste 10 år på 15,7 %. Men Nørrebro er og har i mange år været en ung bydel i forhold til hele København, hvor unge under 29 år udgør 44 % af befolkningen.

Hvis man kigger på fordelingen af familietyper på Nørrebro, dvs. antal børn pr. husstand, kan man se en stigning i familier med 1-2 børn, enlige og familier uden børn samt et fald i familier med over tre børn de sidste 10 år. Det kan skyldes, at bydelen er blevet yngre, og er befolket af flere studerende.

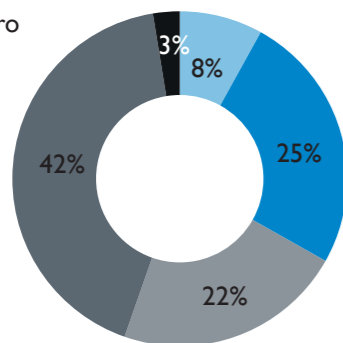
BOLIGERNE PÅ NØRREBRO

Boligmassen på Nørrebro er kendetegnet ved, at der er mange andelsboliger, en god del almennyttigt boligbyggeri og privat udlejning, og meget få ejerboliger. Dermed er den største umiddelbare forskel på boligmassen på Nørrebro og samlet for hele København, at der er mange flere ejerboliger i København som helhed, og at andelsboligforeningerne er stærkt overrepræsenteret på Nørrebro, hvor de udgør 42 % af boligmassen.

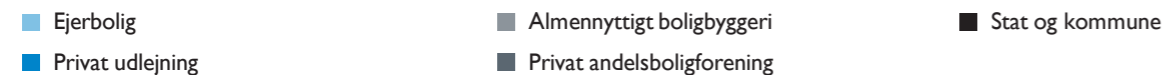
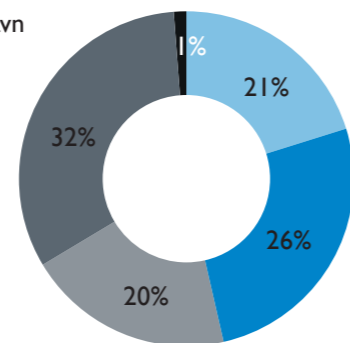
Langt størstedelen af lejlighederne på Nørrebro er 2- og 3-værelses lejligheder (69 %). Der er få 1-værelses lejligheder (12 %) og heller ikke mange lejligheder på fire værelser og derover (18,7 %). Den fordeling af boligtyper ligger ikke langt fra københavnergennemsnittet. Her er der også flest 2- og 3-værelses lejligheder (65 %), få 1-værelses lejligheder (10 %), men en del flere større lejligheder (25 %).

BOLIGMASSEN EFTER EJERFORHOLD

På Nørrebro

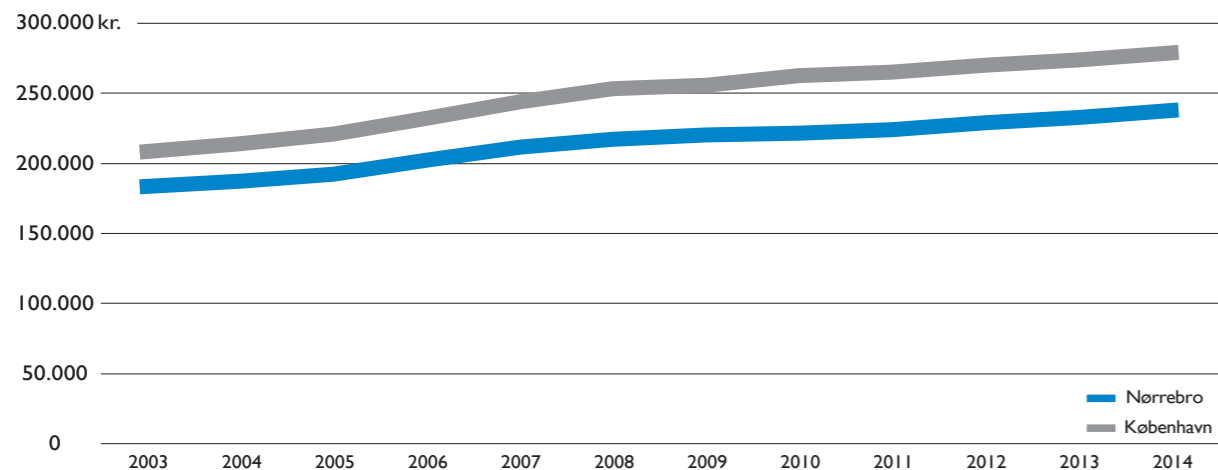

I København

Kilde: Statistikbanken, www.kk.dk (2016).

GENNEMSNITLIG BRUTTOINDKOMST PR. PERSON PÅ NØRREBRO

Kilde: Statistikbanken, www.kk.dk (2003 - 2014).

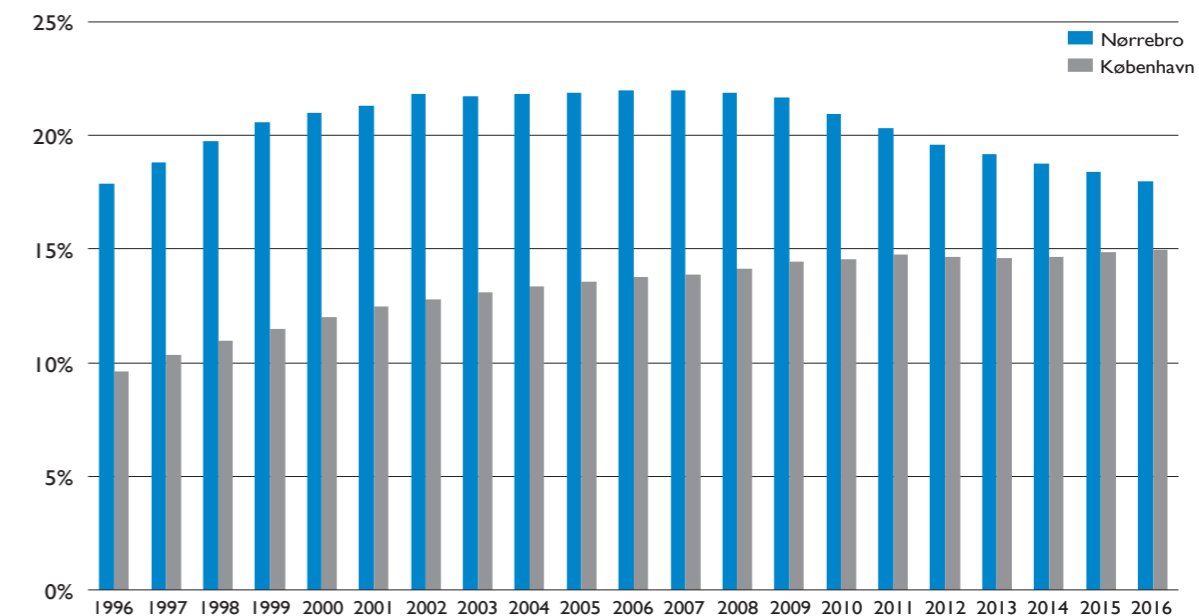
MANGFOLDIGHED

Nørrebro er kendt for sin etniske mangfoldighed. Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande udgør i dag 18,4 % af befolkningen på Nørrebro (2015). Det tal har faktisk været dalende de sidste 8 år – fra 22 % i 2007 til 18,4 % i dag. På københavnerniveau udgør indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande i dag 15 %. Her er der til gengæld sket en stigning i forhold til for 20 år siden, hvor denne befolkningsgruppe blot udgjorde 9 % på københavnerniveau.

GENNEMSNITSLEVEALDER

Nørrebro markerer sig desværre som den bydel i København med den laveste gennemsnitslevetid. På Nørrebro bliver kvinder i gennemsnit 77,4 år og mænd 72,7. Til sammenligning er gennemsnitslevetiden i København 80,8 år for kvinder og 75,5 år for mænd. Der er dog sket svage forbedringer på Nørrebro.

ANDELEN AF INDVANDRERE OG EFTERKOMMERE FRA IKKE-VESTLIGE LANDE (1996-2016)

Kilde: Statistikbanken, www.kk.dk (1996 - 2016).

Foto: Thomas Vilhelm

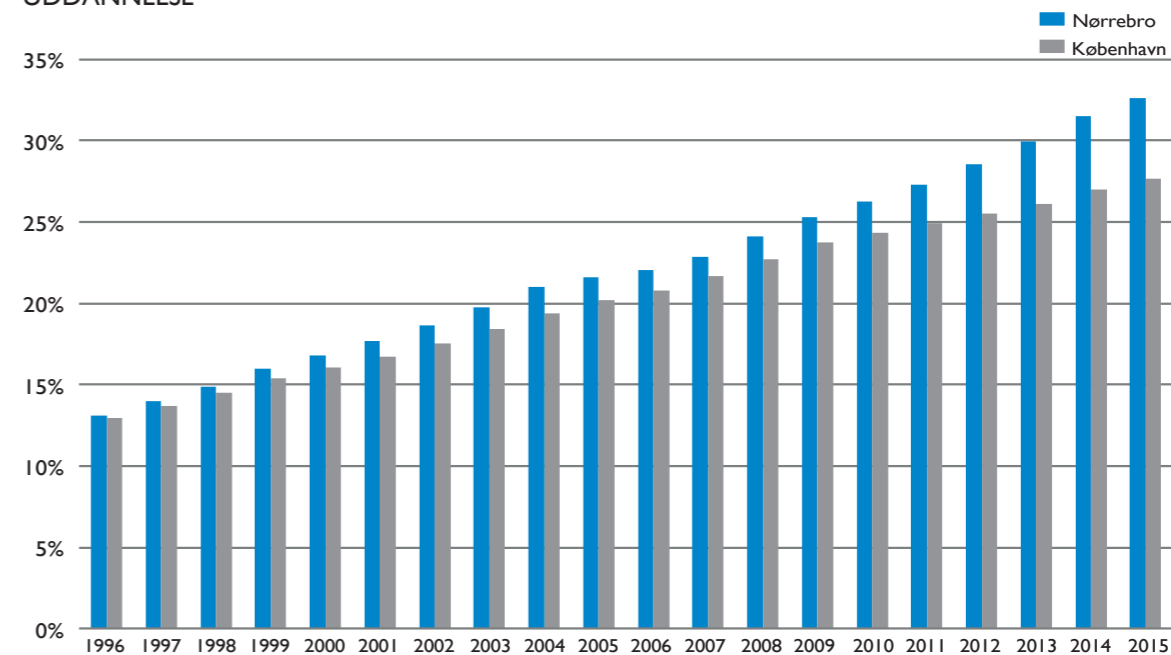
INDKOMST OG UDDANNELSE

Gennemsnitsindkomsten pr. husstand på Nørrebro er 32.912 kr. i månedlig bruttoindkomst (2014). Til sammenligning er gennemsnitsindkomsten pr. husstand i København 38.333 kr. om måneden brutto (2014). Der er således sket en stigning på tæt på 40 % i indkomsten pr. husstand på Nørrebro samt for København samlet.

Går man ned på individniveau tjener en nørrebroer i dag i gennemsnit 19.833 kr. i månedlig bruttoindkomst (2014). Til sammenligning tjener en københavner i gennemsnit 23.250 kr. i månedlig bruttoindkomst (2014). Tallene gælder for alle borgere fra 15 år og opefter.

Nørrebroerne er højere uddannede end det samlede København. I 1995 havde 16,8 % af befolkningen på Nørrebro fuldført en mellemlang videregående uddannelse eller højere. 20 år senere i 2015 er tallet steget til 41,2 %. På københavnerniveau har 36,9 % af befolkningen fuldført en mellemlang videregående uddannelse eller højere. I 1995 var det tal 17,5 % for hele København.

BEFOLKNINGEN 16-66 ÅR, DER HAR GENNEMFØRT EN MELLEMLANG ELLER VIDEREGÅENDE UDDANNELSE

Kilde: Statistikbanken, www.kk.dk (1996 - 2015).

Lokaludvalgets indsatsområder og arbejdsprogram

Bydelsplanen er organiseret under fire overordnede temaer, som hver har underemner. Under hvert underemne peger vi på de centrale udfordringer og mulige potentialer, vi ser på Nørrebro. Vi peger på nogle udviklingsmål samt på Nørrebro Lokaludvalgs egen rolle i det lokale arbejde med de udpegede udfordringer og potentialer.

De overordnede temaer er udvalgt på baggrund af nørrebroernes interesser, som vi møder dem i vores daglige arbejde. Dvs. på de sociale medier, fra henvendelser til os og på gader og stræder i bydelen. Temaerne er ikke udtømmende for alle de områder og lokale indsatser, vi arbejder med. Temaerne er nedslag, der hvor vi synes, at der er oplagte udviklingspotentialer og lokale problematikker, der skal belyses.

HER ER DE FIRE OVERORDNEDE TEMAER:

1. **Nørrebroere i forandring**
2. **Børn, unge og fritidsliv på Nørrebro**
3. **Sociale indsatser**
4. **Cykelforhold, støj og et grønt Nørrebro**

Nørrebroere i forandring

Foto: Nørrebro Lokaludvalg

Gentrificering

Gentrificering er et udtryk for, at mindre velstående borgere bliver skubbet ud af et kvarter, og erstattes af mere velstående borgere. Dvs. at der sker en udskiftning af beboerne i et område, således at gennemsnitsindkomsten i området stiger. Der er typisk tale om en udvikling, der finder sted over en længere årrække. Vesterbro er et eksempel på et københavnsk boligkvarter, der er blevet gentrificeret, da bydelen har ændret karakter fra et gammelt arbejderkvarter til et kvarter, der er "indtaget" af middelklassen og den øvre middelklasse. Gentrificering bliver også af nogle kaldt herskabeliggørelse. Denne udvikling kan man også få øje på her på Nørrebro, og det vil vi gerne i dialog med nørrebroerne om.

Der er tydelig tegn på, at Nørrebro har forandret sig de sidste 15-20 år. Udvikling og forandring af en bydel er naturligt, og det sker selvfølgelig også her. Spørgsmålet er, hvordan Nørrebro forandrer sig? Hvad der påvirker den udvikling, vi ser? Og om udviklingen kan og skal styres i en anden retning, end den har nu?

FORANDRINGEN PÅ NØRREBRO

Når vi ser på den reelle udvikling på Nørrebro, kan vi se en stigning i både uddannelses- og indkomstniveau på Nørrebro. I den 20-årige periode fra 1995-2015 er antallet af nørrebroere med en lang videregående uddannelse steget fra 2.966 borgere til hele 11.192 borgere. Samtidigt er andelen af beboere med grundskole eller en almen gymnasial uddannelse som højeste uddannelsesstrin faldet fra 26.111 borgere til 20.779 borgere. Den gennemsnitlige bruttoindkomst er også steget over 27 % fra 2004-2014, fra 187.000 kr. til 238.000 kr. Den gennemsnitlige nørrebroer er altså både blevet bedre uddannet og bedre lønnet i løbet af de sidste 10-20 år. Den udvikling kan bl.a. forklares med, at Nørrebro i dag huser rigtig mange studerende i 20'erne, der bliver færdiguddannet. Antallet af 20-29 årige på Nørrebro er som sagt steget markant de sidste 10 år fra 20.439 (2006) til 25.441 (2016).

Det sætter sit præg på bydelen, at der bor så mange unge mennesker. Der er bl.a. åbnet mange nye barer i nogle kvarterer på Nørrebro bl.a. i Blågårdsgade og Ravnsborggade. Vi kan også se udviklingen, når vi kigger på hvordan byrummet bliver brugt flere steder på Nørrebro f.eks. på Dr. Louises Bro og i Nørrebroparken. Disse områder er særligt om sommeren flittigt brugt af unge mennesker. Der er altså meget, der peger på, at der er sket en ændring i beboersammensætningen på Nørrebro.

NØRREBROS GADEBILLEDE

Når vi ser på gadebilledet og byrummet på Nørrebro, er det også tydeligt, at der er sket noget. Jægersborggade, Ravnsborggade, Elmegade og Stefansgade er alle gader, hvor man har kunnet følge en udvikling meget tydeligt. Her er der kommet små specialbutikker, gallerier, mindre caféer og iværksættere, hvilket er et typisk

Foto: Nørrebro Lokaludvalg

tegn på, at der er ved at ske eller er sket en udvikling i beboersammensætningen i et kvarter. Også Griffenfeldsgade og Rantzausgade er ved at udvikle sig i denne retning.

Alt dette peger på en udvikling af Nørrebro, der har karakter af gentrificering. Derfor mener vi, at det er vigtigt at vi begynder at diskutere udviklingen og de strukturer, der styrer udviklingen, så den ikke sker uden en lokal og demokratisk debat.

CENTRALE UDFORDRINGER

Den centrale udfordring for Nørrebro er, at sikre at beboersammensætningen på Nørrebro bliver ved med at være mangfoldig, når det kommer til alder, indkomstniveau og uddannelsesniveau. Vi mener, at det er vigtigt, at der er plads til alle i København og på Nørrebro. Vi skal sikre, at der fortsat er plads til arbejderne, direktøren, den arbejdsløse, den studerende, den hjemløse, pensio-

nisten, indvandrerne og flygtningen. Nørrebro skal også i fremtiden beholde det præg af forskellighed, solidaritet og naboskab, der har kendetegnet bydelen op gennem historien – som en bydel med højt til loftet, og det skal Nørrebro blive ved med at være.

BOLIGPRISER PÅ NØRREBRO

Det vigtigste redskab til at sikre en mangfoldig bydel er, at boligpriserne på Nørrebro ikke stiger så meget, at store grupper af borgere er afskåret fra, at bosætte sig eller blive boende på Nørrebro. Vi har set, at prisudviklingen på boliger i København er steget markant de sidste 10-20 år. På Nørrebro er kvadratmeterprisen for ejerlejligheder steget fra 22.609 kr. (2005) til 33.715 kr. (2016) på blot 10 år. Priserne har nået et niveau, hvor borgere med en gennemsnitsindkomst kan have svært ved at have råd til en lejlighed på Nørrebro. Heldigvis har vi en del almene boliger på Nørrebro. 22,3 % af boligerne på Nørrebro er almene boliger. Det er med til at lægge en dæmper på prisstigningerne og sikre en mere varieret beboersammensætning. Derfor er det vigtigt, at bevare andelen af almene boliger i bydelen, foruden at sikre, at huslejen i de almene boliger er til at betale for mellem- og lavindkomstgrupper.

Beboersammensætning kan endvidere påvirke butikslivet og cafelivet i et kvarter. Hvis beboersammensætningen er ensartet, er der en stor sandsynlighed for, at erhvervslivet i kvarteret også er ensartet. Omvendt kan butikslivet og cafelivet også påvirke beboersammensætningen. "Hippe" butikker og cafeer er med til at gøre et kvarter mere attraktivt for nye typer af beboere og investorer, hvilket kan være med til at presse priserne på lejlighederne op, hvilket igen kan være med til at presse nogle af de oprindelige beboere i kvarteret ud.

FORÆLDREKØB

Forældre køb udgør en stor del af bolighandlerne i København. 20 % af ejerlejligheder under 65 m² i København er i dag forældre køb, og andelen af forældre køb i København er steget over 50 % siden 2001. Det har været med til at presse priserne på de mindre lejligheder i København op, også på Nørrebro. Der er tegn på, at der sker færre forældre køb i 2016 og 2017, hvilket kan skyldes, at der er blevet bygget mange nye ungdomsboliger i København. En anden forklaring kunne være, at de lejligheder der bliver købt som forældre køb, er større. Men selvom andelen af forældre køb skulle være dalende, er det stadig et fokus, vi har som lokaludvalg. Vi mener at en ændring af lovgivningen kan være nødvendig, så den skattemæssige fordel ved forældre køb fjernes.

Vi ser også, at Airbnb kan blive en udfordring for priserne på lejligheder i København, også på Nørrebro. Når folk har mulighed for, at tjene penge på, at leje deres lejlighed ud, kan det presse priserne på lejlighederne op. Derfor skal der holdes øje med, hvilken indflydelse Airbnb har på lejlighedspriserne, og hvis Airbnb presser priserne op, skal der skal gribes ind over for Airbnb. Der er allerede storbyer i Europa, som f.eks. Berlin, der har sat begrænsninger eller lukket helt ned for Airbnb.

HVAD ER MÅLET

- Et Nørrebro med plads til alle.
- En bydel med en forskelligartet boligmasse og et mangfoldigt byrum og handelsliv.
- En udvikling af Nørrebro, der sker i en retning, som nørrebroerne ønsker.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi mener, at vores vigtigste rolle er, at starte en diskussion om udviklingen af Nørrebro og de strukturer, der styrer denne udvikling. Derudover at sikre, at borgerne på Nørrebro er oplyste og inddraget i forhold til udviklingen i deres bydel. Det er vigtigt, at udviklingen på Nørrebro ikke sker i en retning, som borgene på Nørrebro ikke ønsker.

Vi vil også gerne sætte en debat i gang om det ansvar og de muligheder man har som andels- og ejerforening. F.eks. ved at overveje, hvilke butikker og erhverv man udlejer erhvervslokaler til, og dermed hvilket kvarter man i sidste ende er med til at skabe. Hvis man ønsker at bo i en mangfoldig og forskelligartet bydel, skal man også sikre, at handelslivet/erhvervslivet på Nørrebro er forskelligartet. Vi mener desuden, at det er vigtigt at pege på nørrebroernes egne muligheder for at præge deres lokale handelsliv. Hvis man ønsker at bevare de mindre lokale butikker, skal man også handle lokalt.

I forhold til antallet af almene boliger i vores bydel mener vi, at vores rolle er, at holde fast i Københavns Kommunes vision om, at der skal bygges 25 % almene boliger i forbindelse med nybyggeri samt at sikre, at de almene boliger forsat er til at betale, og at de almene boligområders omdømme forbedres.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Kommuneplan 2015
- Fællesskab København – vision for 2025
- Metropolen for Mennesker – vision og mål for Københavns byliv 2015

Børn, unge og fritidsliv på Nørrebro

Foto: Nørrebro Lokaluvalg

Fritidsliv på Nørrebro

På Nørrebro bor der i dag 14.427 børn og unge i alderen 0-19 år. Bydelen råder over én svømmehal (Hillerødgade Bad) og tre kommunale idrætshaller (Korsgadehallen, Nørrebrohallen og Hillerødgade Hal). Der er én fodboldbane i Mimersparken og to baner i Nørrebroparken. Derudover er der gymnastiksale på bydelens fem folkeskoler og en række udendørsanlæg såsom volleyball og et skaterareal i Nørrebroparken mm. Det er ikke mange faciliteter til de 14.427 børn og unge, når de skal deles med de mange unge i 20'erne og voksne, der også bor på og bruger Nørrebro. Vi er trods alt 80.000 nørrebroere.

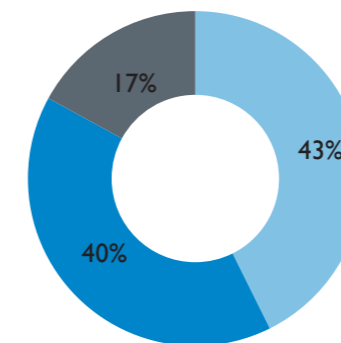
Når vi kigger på de aktiviteter, der foregår i de kommunale idrætshaller og i gymnastiksalene på folkeskolerne, er der foruroligende få frivilligt baserede foreninger, der udbyder idrætsaktiviteter til børn og unge. Derfor er det heller ikke overraskende, at Nørrebro er et af de svageste områder i Danmark ift. antallet af lokale frivillige idrætsforeninger og idrætsaktiviteter i foreningsregi for børn og unge. I stedet for et frivilligt baseret foreningsliv, har Nørrebro i mange år været præget af lønnede projektmedarbejdere og projektbaserede offentlige ini-

tiativer. Nogle områder på Nørrebro f.eks. Indre Nørrebro, er i dag kendetegnet ved, at der næsten ikke eksisterer kontinuerlige lokale fritidstilbud for børn og unge, der ikke er kommunale eller midlertidige projekttilbud. Med andre ord, er der områder på Nørrebro, hvor der ikke er "normale" fritidstilbud på hverdage efter kl. 18 eller i weekenden. Baggrunden for dette kan bl.a. være, at mange projekter ofte placeres på Nørrebro i tråd med bydelens ry for at have en gruppe af potentielt udsatte unge. Der er ikke noget galt med projektbaserede idrætsindsatser, men det er en udfordring lokalt, at det ikke er muligt at træde ud af de kommunale projekttilbud og over i et "normalt" fritidstilbud. Dvs. en lokal frivilligt drevet idrætsforening, der udbyder kontinuerlige aktiviteter i bydelen.

NØRREBROS BØRN GÅR TIL FRITIDS AKTIVITETER I ANDRE BYDELE

I en undersøgelse vi lavede via vores online borgerpanel, spurgte vi bydelens forældre om deres børns fritidsliv. Undersøgelsen viste, at to ud af tre børn i alderen 3-16 år "går til noget" efter skole (66 % af 1045 børn). Men at 41 % af dem går til fritidsaktiviteter udenfor Nørrebro, og 17 % går både til noget på Nørrebro og udenfor bydelen. Da vi spurgte til baggrunden, svarede 51 % at tilbuddet ikke findes på Nørrebro. Vi spurgte også bydelens forældre, hvorvidt deres børn selv transporterer sig hen til fritidsaktiviteten, hvortil 56 % svarede "nej aldrig". Det giver os dels et billede af, at vi har en stor gruppe ressourcestærke forældre, der ugentligt transporterer deres børn til fritidsaktiviteter udenfor bydelen. Men også, at der kan eksistere et problem for de børn og unge, der gerne vil deltage i et voksenstyret organiseret fritidstilbud, men ikke har ressourcer selv eller forældre med ressourcer til at transportere sig til andre bydele i København. De ressourcetsvageste børn

GAR DIT BARN TIL NOGET PÅ NØRREBRO

- Ja
- Nej
- Både til noget på Nørrebro og udenfor Nørrebro

Kilde: Nørrebro Lokaludvalg digitale borgerpanel (2017)

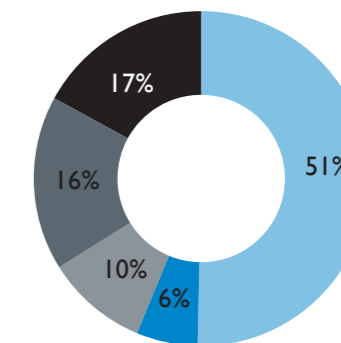
og unge er altså i langt højere grad afhængige af lokale fritidstilbud for at få et positivt indholdsrigt fritidsliv, da de ikke ligesom de mere ressourcestærke børn og unge kan transportere sig til andre bydele for, at deltage i et fritidstilbud.

Derudover viste undersøgelsen, at hvert tredje barn havde oplevet at stå på venteliste til en fritidsaktivitet, og at 44 % af dem, har stået på venteliste, har ventet i over et halvt år: 21 % af dem havde faktisk ventet et år eller længere.

DET FRIVILLIGE FORENINGSLIV SKABER AKTIVE MEDBORGERE

Der er rigtig meget forskning, der peger på, at det frivillige foreningsliv fremmer sammenhængskraft, fællesskab,

HVIS NEJ, HVAD ER GRUNDEN TIL DET?

- Tilbuddet findes ikke på Nørrebro
- Der er venteliste til en lign. aktivitet på Nørrebro
- Vi har større tilhør til en forening/klub udenfor Nørrebro
- Hans/hendes venner går det samme sted
- Andet

Kilde: Nørrebro Lokaludvalg digitale borgerpanel (2017)

netværksdannelse, og ikke mindst understøtter et aktivt medborgerskab. Som aktiv medborger kan man bedre klare udfordringer i eget liv samt derefter få evner og motivation til at hjælpe andre. Især for de ressourcetsvageste grupper af børn og unge har inddragelsen i det frivillige foreningsliv stor betydning. Børn og unge der inddrages som frivillige i det lokale foreningsliv, ser i langt større grad sig selv som en del af (lokal)samfundet frem for en passiv medborger. Viden og erfaringer fra et større forskningsprojekt på Rådmandsgade Skole ved ph.d. Knud Ryom har endvidere vist, at det har en meget positiv effekt på børn og unge, at blive inddraget som frivillige hjælpere/trænere i det lokale foreningsliv. De positive effekter er bl.a. øget social mobilitet, indlæringssevne, bedre skoleindlæring samt mindre chance for radikaliserings og kriminalitet.

CENTRALE UDFORDRINGER

Den største udfordring når det kommer til fritidslivet på Nørrebro er, at bydelen er i voldsomt underskud af faciliteter til det frivillige foreningsliv, selvom behovet er stigende pga. den demografiske udvikling på Nørrebro. Samtidig er Nørrebro den tættest befolkede bydel, og der er ikke byggegrunde til at opføre nye idrætsanlæg. I dag har de største Nørrebroforeninger for børn og unge f.eks. Nørrebro United og Nørrebro Taekwondo Klub base og aktiviteter i egne eller lejede lokaler. Foreningslivet er langt svagere tilstede i de offentlige haller og kulturhuse, hvor vi i stedet ser en række semi-kommunale eller kommercielle foreninger, hvis grundlag hviler på en ret høj brugerbetaling eller offentlig støtte. Nørrebros eksisterende offentlige faciliteter for foreningsliv er altså desværre i høj grad præget af brugerbetaling og en målgruppe af voksenbrugere, der ikke nødvendigvis er bosatte på Nørrebro.

HVAD ER MÅLET

- At der bliver skabt lige muligheder for alle børn og unge fra Nørrebro for, at deltage i foreningslivet.
- At vi får flere brede, stærke foreninger på Nørrebro, der har faciliteter og lokaler i bydelen og dermed grobund for, at udvikle sig som foreninger og på det sociale engagement, der kan skabes i og omkring en forening.
- At der tænkes kreativt for at finde mere kapacitet til både indendørs- og udendørs foreningsaktiviteter på Nørrebro.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE VÆRE

Som lokaludvalg understøtter og prioriterer vi det lokale fritidsliv på Nørrebro, der er baseret på foreningsdemokrati og frivillighed, og har aktiviteter for bydel-

ens børn og unge. Det sker bl.a. ved at understøtte et stærkt frivilligt foreningsliv, der ikke er baseret på enkelte ildsjæle. Vi ønsker et dynamisk foreningsliv, der afspejler nørrebroernes behov og ønsker. Foreningerne på Nørrebro har historisk været baseret på et sårbart fundament ift. ressourcer. Enkelte ildsjæle er ofte brændt ud, og derefter er foreningen gået i opløsning, selvom der fortsat har eksisteret et lokalt behov for de aktiviteter, foreningen udbød. Vi ønsker derfor, at styrke fundamenterne i de lokale frivillige foreninger ved, at sikre de bedste rammer for rekruttering og fastholdelse af frivillige samt udvikling af foreningernes organiseringer.

Som lokaludvalg kan vi også være med til at styrke samarbejdet mellem det frivillige foreningsliv og de offentlige aktører på børne- og ungeområdet f.eks. skoler, fritidsinstitutioner, børnehaver og de bemandede legepladser. Vi arbejder f.eks. på, at skabe lokale fritidskoordinatorene helt ned på kvarterplan sammen med Nørrebros Idrætsråd og lokale skoler og fritidsinstitutioner, der kan koordinere og oparbejde nye samarbejder, f.eks. lokale foreningssatellitter for alle børn i et kvarter på tværs af institutioner.

Vi vil også gerne være med til at understøtte flere partnerskaber på tværs af kommunale forvaltninger og det frivillige foreningsliv. Der er rigtig mange kommunale forvaltninger, der arbejder med børn og unge på Nørrebro i dag. Vi vil forsøge at fremme samarbejdet og koordinering af børne- og ungearbejdet for at sikre, at de kommunale aktører og det civile fritidsliv bidrager i et koordineret fællesskab til glæde for lokale børn og unge. Desuden vil vi gerne understøtte en kultur, hvor det er de kommunale aktører på børne- og ungeområdet, der understøtter det frivillige foreningsliv, og ikke omvendt.

Det betyder, at vi ønsker at påvirke de kommunale aktører til løbende at indtænke det som en kerneopgave, hvordan de kan støtte op om, at flest mulige børn og unge deltager i det lokale foreningsliv.

Vi arbejder desuden løbende for, at de offentlige faciliteter på Nørrebro dvs. skoler, idrætshaller og kulturhuse i langt højere grad skal bruges af frivillige foreninger der primært har aktiviteter for børn og unge. Helt konkret, at man udover at prioritere børne/unge-aktiviteter om eftermiddagen i de offentlige faciliteter, også prioriterer aktiviteter efter et nærhedsprincip på bekostning af foreninger og børn/unge fra andre bydele. Vi ønsker desuden, at man fra politisk hold fjerner kravet om egenindtjening via udlejning af de kommunale idrætshaller og kulturhuse.

Vi arbejder løbende på, at der tænkes kreativt for at finde mere kapacitet til både indendørs- og udendørs fritids- og foreningsaktiviteter på Nørrebro. Vi kommer løbende med idéer til ombygning eller opførelse af faciliteter til det frivillige foreningsliv, hvor det er muligt. Eller idéer til, hvordan eksisterende faciliteter kan gøres mere multianvendelige, så mulighederne for, at anvende de samme lokaler til flest mulige aktiviteter, øges. Eller at andre offentlige lokaler kan bruges på nye måder. Derfor er vi også meget engagerede i realiseringen og opstarten af Kampsportens Hus, så faciliteten kommer til at kunne rumme flest mulige børn og unge fra Nørrebro – foruden frivillige fra Nørrebro.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Kultur- og Fritidspolitik 2016-2019

Foto: Nørrebro Lokaludvalg

Skoleliv og fritidstilbud på Nørrebro

Nørrebro har fire folkeskoler (Rådmandsgade Skole, Guldberg Skole, Nørrebro Park Skole og Blågård Skole), desuden Nørre Fælled Skole, der har over halvdelen af deres optag fra Nørrebro samt privatskoler (Nørrebro Lilleskole, Skt. Ansgar Skole, DIA Privatskole og Iqra Privatskole). Sidst men ikke mindst, har vi en specialskole; Frederiksgård Skole (tidligere Hillerødgade Skole).

CENTRALE UDFORDRINGER

Vi ved, at kun omkring 50 % af bydelens børn i skolealderen går i folkeskole på Nørrebro, men at tallet er stigende. Vi kan konstatere, at det arbejde forældreforeningen Brug Folkeskolen har lavet de sidste år, har haft en positiv effekt, således at flere forældre vælger, at deres børn skal gå i den lokale folkeskole. Desværre kan vi se, at der er et stort frafald på de lokale folkeskoler, når eleverne er færdige med indskoling efter 3. klasse. Vores lokale folkeskoler "tyndes ud i toppen".

De resterende ca. 50 % af børnene i skolealderen på Nørrebro går enten på privatskole på Nørrebro eller hhv. folkeskole eller privatskole i andre bydele. En hurtig

udregning kan underbygge dette. Der er nemlig 6.786 børn i alderen 5-15 år på Nørrebro (2016), og de fire folkeskoler er normeret til i alt 2.848 elever. En hurtig udregning viser, at bydelens fire folkeskoler altså kun har plads til ca. 42 % af bydelens børn i skolealderen. Her skal det tages i mente, at Nørre Fælled Skole på Østerbro også dækker en del af Nørrebro distriktsmæssigt. Dvs. at hvis flere lokale forældre ønsker at sætte deres børn i den lokale folkeskole, kan vi risikere at ende et sted, hvor der ikke er plads til distriktets børn i den lokale skole.

OPDELING MELLEM FOLKESKOLEBØRN OG PRIVATSKOLEBØRN

Den nye 1:1-struktur på fritidshjemsområdet (Fremtidens Fritidsliv) betyder at der er ét lokalt fritidshjem koblet op på den lokale folkeskole. Det har den slagside, at børn og unge der bor i samme kvarter, men går på forskellige skoler, slet ikke møder hinanden i fritidslivet i hverdagen. Børn fra privatskoler kan nemlig ikke frekventere fritidshjem, der er knyttet til de lokale folkeskoler, men skal søge fritidshjem for privatskoler. Denne adskillelse frygter vi på sigt, vil fastholde den ulighed, der i forvejen præger grupper af bydelens børn og unge.

Folkeskolereformen har endvidere betydet, at børnene i de mindste klasser har lange skoledage, helt til kl. 14, og at deres deltagelse i lokale fritidsaktiviteter derfor er vanskeliggjort.

Børnenes længere skoledage og den skarpe adskillelse af børn fra hhv. folkeskole og privatskole, har en uheldig effekt på samspillet mellem børnene i vores bydel, således at børn ikke får mulighed for at udvikle sig i lokale fællesskaber og dermed udvikle samhørighed på tværs.

Vi kan yderligere konstatere, at den nye struktur på fritidsområdet har betydet et farvel til de integrerede institutioner med børn i aldersspændet 0-14 år. Det har den konsekvens, at børnene er tvunget til at skifte institution flere gange end nødvendigt. For udsatte børn og familier kan dette være en mere uheldig konsekvens, da den tillid og tryghed, de oparbejder i en institution, bliver brudt på grund af strukturen på institutionsområdet.

HVAD ER MÅLET

- At flest mulige børn fra Nørrebro går i de lokale folkeskoler.
- At børn fra privatskole og folkeskoler mødes i lokale fællesskaber i fritidslivet efter skoletid.
- At få familier, institutioner, skoler og foreninger til at agere sammen for at skabe gode rammer for børns opvækst i vores bydel således, at de er godt stillet ift. at klare de udfordringer, de møder i livet.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi vil forsætte vores samarbejde med forældreforeningen Brug Folkeskolen og aktører fra bl.a. Børne- og Ungdomsforvaltningen samt have en løbende dialog om, hvordan vi fastholder eleverne i de lokale folkeskoler hele vejen op igennem til udskoling.

Det er vores vision, at arbejde for at familier, institutioner, skoler og foreninger agerer sammen for at skabe gode rammer for børns opvækst i vores bydel således, at de kan klare de udfordringer, de møder i livet. Vi er i stigende grad opmærksomme på, hvordan bestræbelser på at sikre den lokale sammenhængskraft i bydelen, er sat under pres når børn fra Nørrebros kvarterer opdeles i forskellige grupperinger; folkeskolebørnene og privatskolebørnene osv.

I lokaludvalget understøtter vi nye samarbejder og partnerskaber mellem fritidsinstitutionerne/ klubberne og foreningslivet. Der har i det forløbne år været sat et omfattende arbejde i gang, der har skabt lokale initiativer, hvor børn og unge fra klubber og fritidshjem har fået/får mulighed for, at deltage og afprøve én eller flere foreningsidrætsaktiviteter, og bliver introduceret til foreningslivet lokalt i fritidsinstitutionerne. Nørrebro Idrætsråd er en aktiv medspiller i dette arbejde.

Vi vil desuden arbejde for gode lokale dialoger om, hvorvidt de skole- og institutionstilbud, der eksisterer på Nørrebro, også afspejler bydelens behov og er attraktive tilbud til bydelens børn og unge. Derfor vil vi også i den kommende periode gå i dialog med de forskellige institutioner og foreninger. Målet er, at undersøge mulighederne for at skabe endnu stærkere bånd og eventuelt på sigt mulighed for kombinationsansættelser med henblik på, at børn kan møde gennemgående voksne hele vejen op gennem deres børneliv.

Vi vil også i de kommende år følge, hvordan de lokale folkeskoler gør brug af deres mulighed for at konvertere den understøttende undervisning til en to-lærerordning. Understøttende undervisning er når pædagoger varetager undervisningen. To-lærerordningen er, når der er to lærere tilstede i klassen samtidig. Dette kan skabe mulighed for, at eleverne kan få en kortere skoledag, og dermed mulighed for at udvikle et mere aktivt liv i fritiden.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Inklusionspolitik 0-18 år og pejlemærker

Sociale indsatser

Hjemløse og udsatte på Nørrebro

Nørrebro er en mangfoldig bydel, der historisk har tiltrukket skæve eksistenser. Sådan er det stadig i dag, hvor mange forskellige udsatte grupper, herunder hjemløse søger til Nørrebro.

Det er svært at finde pålidelige tal for antallet af hjemløse på Nørrebro, da hjemløse ofte bevæger sig meget rundt i byen. Ifølge de nyeste officielle tal for hele Danmark (SFI) er der 6.138 hjemløse borgere i Danmark (februar 2015). I København blev der optalt 1.562 hjemløse i 2015. Det er ca. hver 10. hjemløs, der sover på gaden. De fleste hjemløse overnatter på herberg eller midlertidigt hos venner og familie.

I dag opholder 25 % af landets hjemløse sig i København. Det tal er faktisk faldet siden 2013, hvor det var 30 %. På trods af tallene er det manges oplevelse, at antallet af hjemløse i gaderne er stigende på Nørrebro. Det kan muligvis forklares med det stigende antal hjemløse fra omegnskommunerne, som dagligt rejser til København og opholder sig i byens rum i dagtimerne. Billedet er yderligere komplekst som følge af bl.a. udenlandske migranter og hjemløse. Her er det vigtigt, at være opmærksom på, at der er tale om mange forskellige grupper; bl.a. EU-bor-

gere, der helt lovligt opholder sig i landet i op til 3 mdr. og herefter rejser videre. Københavns Kommune har i september 2016 foretaget en nattetælling i samarbejde med Projekt Udenfor og fandt 129 udlændinge, 13 danskere og 28 med ukendt nationalitet, som sov på gaden. Projekt Udenfor estimerer, at der er 50-75 personer, der fast sover på gaden på Nørrebro.

At de hjemløse er blevet mere synlige i gadebilledet på Nørrebro, giver en række udfordringer både for bydelen og de hjemløse. Bydelen oplever et stigende behov for herbergpladser, nødherberg i vinterhalvåret og midlertidige hjemløseboliger. Desuden opleves det af nogle nørrebroere, at det er utrygt, når der er mange hjemløse i gadebilledet f.eks. i parker og tunneller. Nogle supermarkeder har været nødsaget til at lave begrænsninger eller omorganisere pantafleveringen for at imødegå flaskesamlere med flere hundrede flasker.

TILBUD TIL HJEMLØSE PÅ NØRREBRO

På Nørrebro har vi følgende tilbud til hjemløse; Hille-rødgades Natcafe (Kirkens Korshær), Projekt Udenfor, der arbejder opsøgende og holder til i Ravnsborggade, Morgencaféen Grace (Blå Kors), nødherberget i Kristuskirken (Grace) og Hellig Kors Kirken (Kirkens Korshær) i vintermånederne, Hus Forbi, der holder til i Bragesgade og Natcaféen i Stengade 40 (Kirkens Korshær) samt ungeherberget RG60 i Rådmandsgade.

I arbejdet omkring hjemløse har vi valgt udelukkende at koncentrere os om de hjemløse med dansk statsborgerskab, da de særlige problemer udenlandske hjemløse kan opleve, formelt ligger langt fra de beslutninger, et lokaludvalg kan påvirke. Vi er dog opmærksomme på, at der er udfordringer med grupper af udenlandske hjemløse på Nørrebro.

CENTRALE UDFORDRINGER

Det er utrygt at leve som hjemløs på gaden, også på Nørrebro. Den generelle adfærd overfor hjemløse er forrået markant de senere år. Ifølge De Hjemløses Landsorganisation SAND oplever mange hjemløse, at blive spyttet efter eller at vågne på gaden ved at andre borgere urinerer på dem. I deres dagligdag er de hjemløse meget udsatte overfor tyveri, da de ikke har noget sted at låse deres ting inde. De anses som nemme ofre for tyverier, overfald, røverier og sågar afpresning ift. at opbevare og sælge hash. Når soveposer, telefoner og personlige papirer bliver stjålet, er det et stort problem for en hjemløs. Det kan være en lang proces for en hjemløs at få sygesikringsbevis, id-papirer og hævekort tilbage. Både kontanthjælpssystemet, Nets og banksystemerne har svært ved at håndtere "adresse ukendt" på en person.

Tilsvarende er de færreste boligkomplekser i dag gearret til, at der flytter en hjemløs ind. Det kan være lidt af en omvæltning for én, der har boet på gaden i lang tid, og har kunnet gøre tingene i en anden døgnrytme, pludselig at skulle forholde sig til husorden, vasketider og lign. Efter samtale med flere hjemløse har vi mødt en efterspørgsel på andre former for boliger. Det kan være en mellemting mellem en bolig og et herberg eller mere primitive boliger. Et udsagn, der går igen er, at "det ikke skal være alt for pænt". Vi har også hørt flere udsagn fra de hjemløse om, at de føler sig ensomme i almindelige boliger og savner netværket på gaden.

Der er desuden flere meget konkrete udfordringer ved at bo på gaden. Det er f.eks. et problem at holde hygiejnen. Bare det at finde et sted til at komme i bad, kan være en stor udfordring. På samme vis er det en udfordring, at flere og flere offentlige toiletter lukkes ned.

Mange hjemløse oplever store problemer med at finde læ for regn og blæst og steder at sove i læ. Flere steder på S-togstationerne har DSB indsat armlæn midt på bænkerne, så man ikke kan sove på bænkerne.

GADENS STEMME

Endeligt ser vi det som en central problemstilling, når politikere og den offentlige debat behandler hjemløse-problemstillinger uden at inddrage de hjemløses egne udsagn og perspektiver. På den måde kan de indsatser, der sættes i gang fra politisk hold og argumentationen bag, komme til at basere sig på egne forforståelser af, hvordan det er at leve på gaden, og hvad der ligger i ord som "livskvalitet" og "umenneskeligt".

HVAD ER MÅLET

- At indsatser for hjemløse i højere grad bliver udviklet med inddragelse af de hjemløses egne idéer og erfaringer, og på de hjemløses præmisser.
- At sikre de hjemløse en grad af værdighed og tryghed i deres hverdag. F.eks. ved at tilbyde steder, de hjemløse kan låse deres ting inde, foruden at arbejde for alternative boligformer som f.eks. skæve boliger/midlertidige boliger/mobile containere eller lign.
- At dæmme op for umenneskeliggørelsen af de hjemløse og genoprette en respekt for dem, ved at vise mennesket bag hjemløsemærkatet.
- At opbygge nye typer af netværk, der når de hjemløse selv ønsker det, kan hjælpe dem videre i livet, og måske være faldskærm for de udsatte, der er på vej ud i hjemløshed. F.eks. værksteder/aktiviteter eller væresteder, hvor man kan tilbringe 2-4 timer om dagen.
- At der bliver sat fokus på og indtænkt plads til udsatte og hjemløse i byplanlægningen af Nørrebro

fremover, så vi får en bydel, der også kan rumme mennesket på gaden. Et eksempel er udviklingen af Humlehaven, et areal, der er indrettet til udsatte grupper ved Lundtoftegade og Hillerødgade.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi vil arbejde for at gøre de mange tiltag for hjemløse i København mere brugerorienterede. Her tager vi udgangspunkt i Nørrebro, men da de hjemløse er meget mobile og ofte bevæger sig på tværs af byen, skal der tænkes i bydækkende indsatser.

Som lokaludvalg er vores rolle at agere bindeled mellem de hjemløse samt deres organisationer (Hus Forbi, SAND m.fl.) og politikerne i Borgerrepræsentationen, og at være i tæt dialog med og understøtte Københavns Kommunes hjemløseenhed mest muligt.

Vi vil bidrage til at dæmme op for umenneskeliggørelsen af hjemløse. Bl.a. ved at arbejde med kampagner på de sociale medier med portrætter af mennesket bag den hjemløse. Ved at fortælle historien om det enkelte menneske og hans eller hendes liv på gaden og udfordringer, ønsker vi at bidrage til en lokal positiv indstilling overfor de hjemløse i Nørrebros gader.

Sidst ønsker vi fremadrettet i vores arbejde at være opmærksomme på de tavse ensomme. Den gruppe af mennesker, der utvivlsomt sidder i deres hjem og føler sig ensomme. For mange af dem gælder det, at deres hverdagsrutiner holder dem fra at ende på gaden, men pludselig sygdom, arbejdsløshed eller lign. udefrakommende hændelser, kan sende dem udover kanten uden et netværk at række ud til. Det har været svært at få de tavse ensomme i tale i forbindelse med arbejdet med denne bydelsplan.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Hjemløsestrategien
- Københavns Kommunes tiltag med Skæve boliger
- Socialstrategi - Et godt liv for alle københavnere. Socialudvalgets Socialstrategi
- Forebyggelse og nedbringelse af ensomhed blandt ældre borgere

Inklusion - en bydel med plads til alle

Nørrebro har historisk altid været den bydel i København med størst mangfoldighed – både etnisk mangfoldighed, og kulturel og religiøs mangfoldighed. Indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande udgør i dag 18,4 % af befolkningen på Nørrebro (2015). Det er en vigtig del af bydelens dna og værdigrundlag. Bydelen er samtidigt meget sammensat, både når det kommer til uddannelsesniveau, gennemsnitsindkomst og alder. Og samtidig er Nørrebro den tættest befolkede bydel, med flest unge, flest minoriteter og med meget natteliv. Det vurderes derfor fra Københavns Kommunes side, at der er en høj risiko for, at der forekommer diskrimination og intolerance i en bydel som Nørrebro. Københavns Kommunes årlige medborgerskabsundersøgelse (2015) viser, at 24 % af alle unge københavnere (18-29-årige)

har oplevet diskrimination inden for det seneste år: For unge med anden etnisk baggrund end dansk, gælder det for 43 %. Hvor mange tilfælde af diskrimination, der foregår på Nørrebro, er svært at sige, for der findes endnu ikke dækkende data på bydelsniveau. Center for Inklusion og Beskæftigelse lancerede sidste år en app, der skal hjælpe københavnere med at dokumentere, når der foregår diskrimination i byen. Der er ikke klare tal fra den endnu.

Når vi taler om intolerance og diskrimination, mener vi tilråb, chikane, trusler, hadtale eller typer af vold, man bliver udsat for; på grund af den man er eller fordi man udtrykker det, man tror på. Det kan f.eks. være med udgangspunkt i homoseksualitet, en religion, hudfarve, politisk anskuelse, etnisk oprindelse eller et handicap. På Nørrebro har vi bl.a. oplevet eksempler på diskrimination af personer med religiøs hovedbeklædning som f.eks. kalot og hijab. Tal fra 2015 viser desværre at en meget lille andel af de borgere, der oplever diskriminationshændelser, anmelder det til politiet.

NØRREBRO SKAL VÆRE EN FORGANGS-BYDEL FOR KØBENHAVN

Med dette tema ønsker vi ikke at sætte lighedstegn mellem Nørrebro og diskrimination og intolerance, men i stedet at arbejde på, at Nørrebro skal være en forgangsbydel for København, der ikke har berøringsangst, og som ønsker dialog omkring diskrimination i byrummet på baggrund af seksualitet, etnicitet og religion.

Det er vigtigt, at Nørrebro ikke accepterer samfundsgupperinger eller borgere på Nørrebro, der ikke eller kun nødtigt accepterer hinanden. Alle nørrebroere – majoritet, som minoriteter – skal kunne gå på gaden i København og være den, de er.

UTRYGHED PÅ NØRREBRO

Københavns Tryghedsundersøgelse 2016 viser samtidig, at der sket en positiv udvikling i den oplevede tryghed på Indre Nørrebro. Andelen af utrygge københavnere på Indre Nørrebro er i 2016 på niveau med gennemsnittet for hele byen, nemlig 6 %. Det ser lidt anderledes ud på Ydre Nørrebro, hvor 14 % svarer, at de er utrygge i deres nabolag. Der er faktisk sket en stigning i andelen af utrygge borgere i bydelen fra 11 % i 2015 til 14 % i 2016. På den lange bane er utrygheden på Ydre Nørrebro heldigvis også faldende. 42 % på Ydre Nørre-

bro angiver, at der er nogle steder i deres nabolag, hvor de er utrygge ved at færdes. Flest er utrygge ved at færdes i grønne områder/parker/legepladser (18 %) og på gaden (17 %). Samtidig er niveauet for anmeldelser for alle kriminalitetstyper (2015) lavere på Nørrebro end gennemsnittet for København, både på Indre- og Ydre Nørrebro. (57 anmeldelser pr. 1000 indbyggere på Indre Nørrebro og 32 anmeldelser pr. 1000 indbyggere på Ydre Nørrebro. I København var der samlet 72,5 anmeldelser pr. 1000 indbyggere i 2015.)

Foto: Thomas Vilhelm

SOCIAL KONTROL

Når der tales om social kontrol, bliver der ofte også kigget på bydelen Nørrebro pga. af den højere andel af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande. Med social kontrol menes, når unge udsættes for kontrol og sanktioner for at få dem til at opføre sig på en bestemt måde, som familien har udstukket, og dette overskrider dansk lovgivning og FN's børnekonvention. Det gælder f.eks. unges frihed til selv at vælge venner, fritidsaktiviteter, religion, uddannelse, kæreste eller ægtefælle.

Når man kigger på tallene fra medborgerskabsundersøgelsen (2015), kan man se, at 33 % af borgerne i København med ikke-vestlig baggrund (18-29 årige) har svaret, at de ikke må have en kæreste, før de bliver gift. Det gælder kun for 5-6 % af de unge med dansk baggrund og indvandrere/efterkommere med vestlig-baggrund.

Ift. frit at kunne vælge ægtefælle, svarer 89 % af borgerne med ikke-vestlig baggrund, at de i nogen eller i høj grad selv frit har kunnet vælge ægtefælle. Det tal er 93 % for borgere med dansk baggrund og 97 % for indvandrere/efterkommere med vestlig-baggrund.

Når det kommer til om de unge må bo med en person af det modsatte køn, før de bliver gift, svarer 97 % med dansk baggrund og 58 % med ikke-vestlig baggrund ja. Det tal er 94 % for indvandrere/efterkommere med vestlig-baggrund.

Undersøgelsen viser ingen udsving når det gælder valg af uddannelse og venner.

CENTRALE UDFORDRINGER

For at opsummere, er der udfordringer med utryghed på Nørrebro, særligt Ydre Nørrebro. Der er også problemer med diskrimination og intolerance på Nørrebro, som i resten af København. Om det er mere eller mindre end på Københavnerniveau, vides ikke, men ét tilfælde af diskrimination og intolerance, er ét for meget.

Det er en udfordring, at det kan føles svært at tale om diskrimination, intolerance, utryghed og social kontrol. Det er også en udfordring, at den retorik der ofte optræder i medierne, har en meget tydelig dem/os-opdeling, der ikke er optimal for at øge den gensidige respekt imellem forskellige borgergrupperinger.

HVAD ER MÅLET

- At komme diskrimination og intolerance til livs på Nørrebro - ved at skabe samhørighed og kendskab nørrebroerne imellem.
- At alle på Nørrebro føler sig trygge i deres bydel.
- At sikre alle unge har et sted – gerne lokalt - hvor de kan søge hjælp, hvis de udsættes for diskrimination eller social kontrol, også i weekenden og aften-timerne.
- At de borgere, der oplever diskriminations-hændelser, anmelder det til politiet eller registrerer det i Københavns Kommunes app.
- At Nørrebros ry og rygte som bydel, forbedres blandt befolkningen.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Det kræver langsigtede indsatser at ændre fordomme og intolerance imellem borgere i byen. En stor del af det arbejde foregår i folkeskolen og på uddannelses-

institutioner. Som lokaludvalg kan vi være med til at bakke op om og udbrede kendskabet til de initiativer, der eksisterer i Københavns Kommune. Dvs. den skoleindsats, der ligger under kampagnen Stemplet og de dialogambassadører, der dagligt arbejder for at bygge bro mellem jøder og muslimer og bekæmpe islamofobi og antisemitisme. Og ikke mindst den app som Center for Inklusion og Beskæftigelse har lanceret for at registrere og dokumentere, når der forekommer diskrimination.

Derudover vil vi løbende have en dialog med lokale aktører i bydelen som lokalpolitiet, de boligsociale helhedsplaner, gadeplansmedarbejdere og klubber for at afdække, om der er ressourcer nok på Nørrebro til at arbejde med anti-diskrimination. Det er vigtigt, at vi tør tage de svære emner op lokalt og tage dialogen om diskrimination i byrummet.

Ift. til social kontrol kan vi som politisk udvalg offentlig melde ud, at ingen unge må udsættes for kontrol og sanktioner for at få dem til at opføre sig på en bestemt måde, som familien har udstukket, der overskrider dansk lovgivning og FN's børnekonvention. Derudover vil vi gerne arbejde for, at der altid er lokale rådgivningstilbud døgnet rundt til unge, der udsættes på social kontrol på Nørrebro samt udbrede kendskabet til de muligheder for akut rådgivning om social kontrol, der eksisterer i dag; som Etnisk Konsulentteam eller Etnisk Ung m.fl..

Vi kan også som lokaludvalg være med til at formidle de gode historier fra Nørrebro og skabe netværk og kendskab på tværs af Nørrebros befolkning via de byrumsarrangementer; vi afholder.

Desuden kan vi løbende påpege, at mangfoldighed tænkes ind i lokalplanshøringer, sociale tilbud og kulturtilbud.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Veje til et godt ungdomsliv - Inspiration til dig, der arbejder med etniske minoritetsunge udsat for social kontrol
- Undervisningsmaterialet www.hvembestemmer.kk.dk
- Indsats mod social kontrol rettet mod den professionelle sektor under navnet Etniskkonsulentteam
- Stemplet – Et København uden diskrimination
- Rapport om medborgerskab blandt unge (2015)

Ulighed i sundhed

Nørrebro har den laveste gennemsnitslevealder i hele København, tæt fulgt af bydelene Bispebjerg og Vesterbro/Kgs. Enghave. Det betyder konkret, at mænd på Nørrebro dør 2,8 år før den gennemsnitlige københavner, og kvinder 3,4 år før den gennemsnitlige københavner.

Derudover er der flere overvægtige og svært overvægtige børn og unge, og dette skal ses i sammenhæng med, at andelen af børn og unge med et aktivt fritidsliv, er lavere end i andre bydele. Nørrebro har desuden kommunens laveste andel af børn og unge, der dagligt spiser grønt. Undersøgelser i forbindelse med den kommunale indsats "Længere og bedre liv på Bispebjerg og Nørrebro 2025" viser, at Nørrebro har en høj andel af daglige rygere og borgere med en risikabel alkoholadfærd. Støjforurening og forurening fra busser og biler er ligeledes en faktor, der forringer nørrebroernes helbred.

Alt dette fører til den lave gennemsnitslevealder, men giver også yderligere udfordringer i form af følgesygdomme, dårligt mentalt helbred – og især for børn og unge; mistrivsel og dårligt grundlag for uddannelse og arbejdsmarkedstilknøytning.

CENTRALE UDFORDRINGER

At ændre folks vaner og livsstil er svært. Det er på en gang en prekær balancegang mellem at blande sig i folks privatliv og ønsket om, at påvirke dem i en anden retning, end de måske umiddelbart selv har et ønske om. Det er også en økonomisk udfordring for mange familier, at ændre livsstil til en sundere livsstil. Man kan tale om, at der på dette område, er en vis grad af social fastholdelse, der kan være svær at bryde.

HVAD ER MÅLET

- At der sker et markant løft i gennemsnitslevealderen på Nørrebro.
- At sikre at alle børn og unge på Nørrebro har mulighed for en sund livsstil, uanset baggrund.
- At tilse at der tages hånd om grupper med særlige udfordringer, grundet indkomstniveau, uddannelsesbaggrund, sociale forhold eller lign., f.eks. enlige forældre, kronisk syge og lign.
- At sænke antallet af overvægtige, rygere og nørrebroere med et risikabelt alkoholforbrug.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi støtter op om Kommunens indsatser på områderne for forebyggelse og sundhedsfremme, som i kommunens regi foregår indenfor rammerne af københavnernes hverdagsliv som i daginstitutioner, skoler, ungdomsudannelser og arbejdspladser. Lokaludvalget bakker op om, at visionerne fra strategien "Længere og bedre liv på Bispebjerg og Nørrebro 2025" fremadrettet løftes igennem en strukturel indsats på udvalgte arenaer med særligt blik for den sociale ulighed. Vi mener dog, at det er vigtigt, at man holder sig for øje, at ulighed i sundhed ofte slår ud i livssituationer, hvor borgere ikke kontinuerligt er tilknyttet en institution, uddannelse eller arbejds-

Foto: Thomas Vilhelm

plads. Derfor er vi glade for, at det forsat er muligt at få hjælp til at stoppe med at ryge i kommunens lokale sundhedshuse, ligesom tilbuddene til københavnere med diabetes, hjertekarsygdomme og KOL forsætter. Som lokaludvalg vil vi gerne være en løbende sparringspartner for forvaltningen, samt spille ind med konkrete idéer, baseret på vores daglige kontakt med lokalmiljøet.

Vi vil støtte initiativer via vores puljer; Nørrebropuljen og Byens Puls, der fremmer sundheden generelt på Nørrebro, eks. informationskampagner mm. Desuden arbejder vi løbende for at partikelforureningen fra bl.a. Movias busser nedbringes.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Sundhedspolitikken "Nyd livet, københavner" (2015-2025)

Job – Vejen til en bedre fremtid

Nørrebro er en meget sammensat bydel, også når det gælder tilknytningen til arbejdsmarkedet. Vi kan f.eks. se, at Nørrebro samlet set, har en højere andel højtuddannede end København som helhed. I København har 36,9 % (2015) af befolkningen en mellemlang videregående eller højere uddannelse, på Nørrebro er tallet 41,2 % (2015). Andre nørrebroere er langt fra arbejdsmarkedet.

Gruppen af nørrebroere, der er langt fra arbejdsmarkedet er meget forskellig. Det drejer sig både om socialt udsatte, personer der mangler de rette kompetencer til det moderne arbejdsmarkedet, og så er der også en gruppe af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande, der af forskellige årsager, er langt fra arbejdsmarkedet.

CENTRALE UDFORDRINGER

Der er nogle boligområder, hvor tilknytningen til arbejdsmarkedet ikke er særlig stor. Det gælder f.eks. Mjølnerparken, hvor 43,9 % ikke har tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er dog væsentlig færre end for 10 år siden, hvor hele 70 % ikke havde tilknytning til arbejdsmarkedet.

Forældres tilknytning til arbejdsmarkedet på forskellige tidspunkter i børn og unges opvækst, har betydning for sandsynligheden for, at de får en uddannelse. Det gør, at især børn og unge, der vokser op i områder, hvor tilknytningen til arbejdsmarkedet ikke er særlig stor, allerede fra start af, er bagud på point. Det har også betydning om forældrene er i arbejde eller på overførselskomst, når unge skal til at starte på en uddannelse. Der er større sandsynlighed for at den unge gennemfører en uddannelse, hvis den unges forældre var i arbejde, da den unge var 18 år. Motivationen for at tage en uddannelse i den unges omgangskreds har yderligere betydning for, om den unge gennemfører en uddannelse. Hvis motivationen er høj, øges sandsynligheden for at den unge gennemfører en uddannelse. Desuden viser undersøgelser, at unge med en svag hjemmebaggrund har større sandsynlighed for at have gennemført eller være i gang med en ungdomsuddannelse når de er 23 år, hvis de har gået i folkeskole i "gode kvarterer". 72 % af unge med en svag hjemmebaggrund på Østerbro har eller er i gang med en ungdomsuddannelse, når de er 23 år. Det samme gælder for under halvdelen af de unge med en svag hjemmebaggrund på Nørrebro.

En anden udfordring på Nørrebro er, at der er en gruppe af borgere, der måske ikke passer ind i den mere strømlinede del af arbejdsmarkedet. Her har bl.a. de små håndværksmestre tidligere kunnet opsamle nogen. Desværre er mange af disse forsvundet fra Nørrebro. Vi ser dog, at der nogen steder på Nørrebro, som f.eks. Stefansgade og Jægersborggade, at en del guldsmede/smykkemagere og andre små håndværk dukker op. Der var også tidligere flere deltidsjobs at få, hvilke kan være en god måde at oplære en adfærd og tilgang til arbejdsmarkedet, der gør vejen ind i fuldtidsbeskæftigelse nemmere. Disse er desværre også blevet færre.

Vi mener, at det, der er brug for, er et langt, sejt træk og ikke enkeltstående projekter og kortsigtede indsatser. Det er altafgørende, at der afsættes ressourcer blandt alle involverede i København Kommune til de langsigtede indsatser, og at det lokale erhvervsliv også inddrages. Det vigtige er, at man har en mere direkte og individuel indsats i forhold til de mennesker, der er udenfor arbejdsmarkedet.

HVAD ER MÅLET

- At få flere socialt udsatte fra passiv forsørgelse over i jobs.
- At sikre, at flere indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande tager en uddannelse og kommer i beskæftigelse.
- At tiltrække flere erhvervsdrivende på Nørrebro, så der skabes flere praktik- og lærepladser til lokale unge – og så det hele ikke kun er restauranter og barer.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi ser vores rolle som bindeled mellem de lokalt forankrede og de kommunale indsatser. Vi ønsker at bakke om op de lokale og centrale indsatser på området. Vi mener, at vi kan understøtte aktiviteter som f.eks. beskæftigelsesindsatsen i Mjølnerparken, hvor man aktiverer beboerne med at rydde op og reparere området og i sidste ende få et job i boligforeningen eller i lokalområdet. Vi støtter også op om det gode arbejde, den socialøkonomiske virksomhed Fritidsakademiet (FRAK) udfører for at gøre lokale unge parate til at varetage et fritidsjob og i sidste ende hjælpe dem i job. Vi vil også understøtte de lokale arbejdspladser og dermed også fritids- og deltidsjobs, der kan være vejen ind på arbejdsmarkedet for en del af de personer, der i dag er udenfor arbejdsmarkedet.

Foto: Mathilde Riise-Jensen

Vi ønsker løbende at være i dialog med beboerne på Nørrebro og afholde debatarrangementer om emner, der vedrører job og uddannelse. Derudover vil vi gerne opfordre til at mindre erhvervsdrivende, og måske især mindre håndværksvirksomheder fremtidigt skrives ind, når der skal udarbejdes nye lokalplaner.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Virksomhedsrettet indsats for udsatte borgere.

Cykelforhold, støj og et grønt Nørrebro

Gode cykelforhold

I starten af 2017 lavede vi en undersøgelse af nørrebroernes cykelvaner ved hjælp af vores online borgerpanel. Undersøgelsen viste at 85 % af de 3.695 nørrebroere, der svarede, benytter cyklen som deres primære transportmiddel. 78 % angiver at de cykler til arbejde, og 77 % angiver at de cykler hver dag. Vi kan også se at biler-skabet på Nørrebro er noget lavere end i København som helhed. På Nørrebro er der 125 biler pr. 1.000 personer og i København som helhed er der 183 biler pr. 1.000 personer.

Nørrebroerne er altså allerede nu rigtig gode til at bruge cyklen som transportmiddel, men vi vil gerne arbejde for at nogle af dem, der vælger at køre igennem Nørrebro i bil, fremover vil benytte sig af cyklen. Hvert år dør flere hundrede københavnere nemlig for tidligt pga. partikelforurening. Det er derfor vigtigt, at få begrænset den gennemkørende biltrafik på Nørrebro og skabe de bedste forhold for cyklister, så flere vælger at tage cyklen frem for bilen. Derfor skal vi have løst nogle af de udfordringer, der eksisterer for cyklister på Nørrebro.

CENTRALE UDFORDRINGER

Vi ser en række udfordringer for cyklisterne på Nørrebro. De dårlige cykelparkeringsforhold er én af de større udfordringer. I følge vores undersøgelse er hele 47 % utilfredse eller meget utilfredse med cykelparkeringsforholdene på Nørrebro. Vi kan samtidig se på de kommentarer, vi har fået, at det særligt er ved indkøbsmuligheder, barer, cafeer og restauranter, at der mangler cykelparkering. Især Blågårdsgade, Nørrebrogade og Ravnsborggade bliver nævnt. Mange nævner også, at der er et problem med efterladte cykler, som fylder op i den begrænsede cykelparkering og i gadebilledet. Derudover bliver Nørrebro St. også nævnt af mange som et sted, hvor der mangler cykelparkering. Når Metrocityringen bliver færdig gjort vil Nørrebro St. være Danmarks tredjestørste trafikale knudepunkt. Det er derfor ekstra vigtigt at gøre noget ved cykelparkeringen ved Nørrebro St. Også ved de andre kommende metrostationer er det vigtigt at have fokus på cykelparkering.

75 % er tilfredse eller meget tilfredse med vedligeholdelsen af cykelstierne og 71 % er tilfredse eller meget tilfredse med antallet af cykelstier. I takt med at der er flere, der begynder at cykle, skal der holdes øje med begge disse to ting. Derudover vil antallet af farlige situationer og uheld muligvis også stige i takt med at flere begiver sig ud på cykelstierne.

Når vi kigger på cykelkulturen, er det overordnet set positivt, at et flertal på 51 % af nørrebroerne er tilfredse eller meget tilfredse med cykelkulturen. Der er dog stadig 26 % af de adspurgte, der er utilfredse eller meget utilfredse med cykelkulturen. Det viser, at der stadig er noget, der skal arbejdes med, da det kan afholde nogle fra at cykle.

HVAD ER MÅLET

- At endnu flere nørrebroere benytter cyklen som deres primære transportmiddel lokalt.
- At mindske den gennemkørende biltrafik i bydelen.
- Bedre og mere cykelparkering.

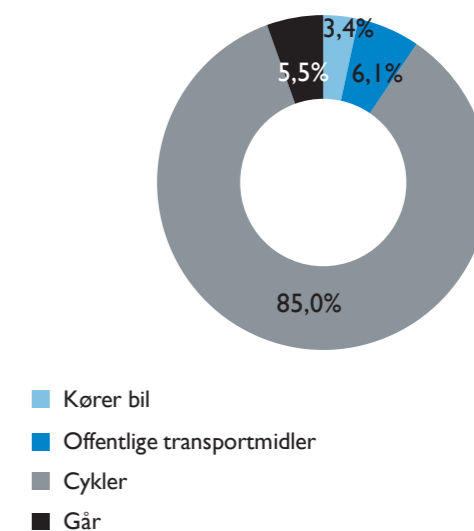
NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

I arbejdet med Cykelstiprioriteringsplan 2017-2025 har vi hjulpet Københavns Kommune med at udpege de steder, hvor der skal anlægges nye cykelstier, hvor der skal anlægges bredere cykelstier, og hvor der er problematiske kryds. Vi vil sikre, at der bliver fulgt op på de inputs, vi er kommet med, og så håber vi, at vi kan få et lignende samarbejde med Københavns Kommune om udpegning af steder i bydelen, hvor der mangler cykelparkering.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Fra god til verdens bedste - Københavns cykelstrategi 2011-2025
- Cykelstiprioriteringsplan 2017-2025

HVORDAN TRANSPORTERER NØRREBROERNE SIG PRIMÆRT RUNDT I BYEN

Kilde: Nørrebro Lokaludvalg digitale borgerpanel (2017)

Ladcykelordning

I forhold til transport af vare og håndværkerkørsel er der flere muligheder for at begrænse forureningen fra biltrafik ved at øge brugen af ladcykler og mindske brugen af biler. Vi kan se, at der blandt nørrebroerne er et potentiale for at udbrede brugen af ladcykler. I en undersøgelse blandt 3.695 nørrebroere i vores borgerpanel angiver 14 %, at de har en ladcykel. Men hele 41 % svarer, at de ville benytte sig af en ladcykel, hvis de kunne låne en. 23 % ville benytte sig af en ladcykel, hvis de kunne leje en, og 23 % ville benytte sig af en ladcykel, hvis de havde mulighed for at være med i en deleordning. Der er altså potentiale for, at man kan erstatte noget af den transport, der i dag foregår i bil, med en ladcykel, hvis der var bedre mulighed for at borgerne på Nørrebro havde adgang til at låne eller leje en ladcykel.

Det er da også oftere og oftere, at man ser erhvervsdrivende og håndværkere benytte sig af ladcykler i København, når de udfører mindre opgaver. Potentialet for dette er dog meget større f.eks. indenfor fag som f.eks. elektriker, låsesmed, ejendomsmægler, vvs osv., hvor der ikke skal transporteres store mængder materiel, og det kan være nødvendigt at promovere de muligheder og fordele, der er for at bruge ladcykler. Der ligger også et potentiale i transport af varer i ladcykler, der kan udnyttes.

CENTRALE UDFORDRINGER

Der er nogle udfordringer i det, at få flere nørrebroere til at benytte sig af en ladcykel. Det primære er udfordring er, at de fleste ikke har et dagligt behov, og derfor ikke investerer i en ladcykel privat. Det er vores vurdering, at langt flere ville benytte sig af en ladcykel i stedet for bil, hvis mulighederne for at låne eller leje én blev gjort nemmere. Dette kan muligvis være svært at ændre på som kommunal aktør.

13 % af nørrebroerne, der svarede på vores undersøgelse, angiver, at de ikke har mulighed for at parkere en ladcykel til daglig. Dette burde man kunne gøre noget ved i kommunalt regi.

HVAD ER MÅLET

- At flere private benytter ladcykler og har en ladcykel tilgængelig.
- At flere erhvervsdrivende og håndværkere bruger ladcykler i stedet for biltransport lokalt.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Vi kan inspirere private, erhvervsdrivende og håndværkere til at bruge ladcykler ved at udbrede kendskabet til de muligheder, der er for at låne og leje én samt inspirere til deleordninger. Miljøpunkt Nørrebro arbejder også med problematikken og vi vil også understøtte dette arbejde.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Fra god til verdens bedste - Københavns cykelstrategi 2011-2025

Foto: Thomas Vilhelm

Støjgener på Nørrebro

CENTRALE UDFORDRINGER

Som lokaludvalg oplever vi, at støj er et problem for beboerne på Nørrebro. Det foregår en livlig debat i bydelen om de problemer, som borgerne på Nørrebro oplever med støj. I den forbindelse lavede vi en undersøgelse ved hjælp af vores online borgerpanel om støj og støjgener i januar 2017. Her svarede 57 % af de 3.374 personer, der svarede på undersøgelsen, at de oplever problemer med støj, og 40 % af dem, flere dage om ugen.

44 % oplever problemer med støj fra brug af byrummet f.eks. mobile lydanlæg, fest på gaden og råben/snakken på gaden, 20 % oplever gener i forbindelse med musik/kulturarrangementer i byrummet, og 40 % oplever problemer med støj fra naboer og fælles gårdarealer. Antallet af store og små udendørsarrangementer er også steget i København med 67 %. I 2010 blev der givet tilladelse til 1.916 arrangementer på gaden, og i 2015 var tallet 3.192 arrangementer, hvoraf en stor del indebar livemusik. Nørrebro er en af de bydele, hvor antallet af arrangementer er steget mest de sidste 5 år: Vi synes, at det er positivt, at københavnere bruger byen, og laver arrangementer i byens gader. Men det skal ske med hensynstagen til lokalområdets beboere.

TRAFIK ER DEN STØRSTE KILDE TIL STØJGENER

Trafikken er dog den største kilde til støjproblemer ifølge vores undersøgelse. Hele 56 % svarer, at de oplever problemer med støj fra trafik. Her bliver der fra mange peget på, at dieselbusserne er en del af problemet, da de er meget larmende.

Der har de sidste mange år været fokus på at få københavnere til at bruge byrummet mere, samtidig er der sket en befolkningsvækst i København, og også på Nørrebro. På Nørrebro er hver tredje borger i dag i 20'erne, og bydelens parker og pladser, og bl.a. Dr. Louises Bro er livligt brugt, især om sommeren. Nørrebro er endvidere vært for et stadig stigende antal festivaler og musikarrangementer, der er med til at skabe liv i byen.

Vi kan også se, at der nogle steder, er opstået en koncentration af nye restauranter og beværtninger på Nørrebro. Denne koncentration kan vi bl.a. se i Ravnsborgsgade og Blågårdsgade, samt ved Søerne. Samtidig er der i dag flere børnefamilier, der bliver boende i byen.

34 % af de adspurgte i vores borgerpanelsundersøgelse svarede, at de har overvejet at flytte pga. af støj. Det synes vi, er et højt tal, og man kan frygte, at det først og fremmest er børnefamilier og ældre beboere, der bliver skubbet ud af bydelen pga. støj, hvilket vil styrke udviklingen af Nørrebro til en ungdomsbydel.

NØRREBRO ER ET BEBOELSESKVARTER

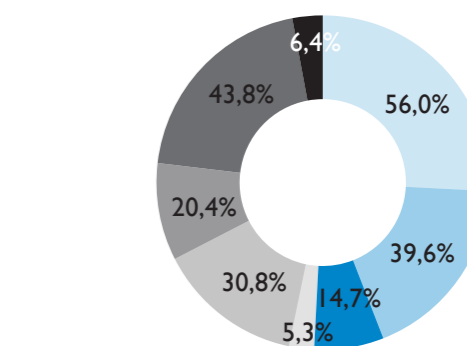
Vi opfatter først og fremmest Nørrebro som et beboelseskvarter. Det vil sige, at Nørrebro skal indrettes til gavn for de borgere, der bor på Nørrebro, og at der skal være en balance mellem f.eks. aften- og nattelev i gaderne – og muligheden for at have et godt hverdagsliv på Nørrebro.

Den balance er de sidste år blevet udfordret, dels af flere bevillinger og barer og restauranter, men også i takt med udbredelsen af mobile lydanlæg, der kan spille hele gader op. Københavns Kommune mangler en strategi for, hvordan de mobile musikanlæg skal håndteres.

I og med at vi bliver flere københavnere, kommer vi i fremtiden til at bo endnu tættere på hinanden, og flere vil bruge byrummet. Derfor estimerer vi, at endnu flere vil opleve problemer med støj i fremtiden.

Miljøstyrelsen angiver, at støj har en indflydelse på en lang række sygdomme, blandt andet diabetes og hjertekarsygdomme. Da Nørrebro er den tættest befolkede bydel, og en bydel, hvor borgerne i gennemsnit dør tidligere end i andre bydele, er Nørrebro et oplagt sted at sætte ind i forhold til støj.

HVILKEN SLAGS STØJ HAR BORGERNE PÅ NØRREBRO PROBLEMER MED

- Trafik
- Naboer (herunder også fælles gårdarealer)
- Cafe/restauration
- Butik/erhverv
- Byggeri
- Arrangementer i byrummet (f.eks. kultur/musikarrangementer)
- Anden støj fra brug af byrummet (f.eks. mobile lydanlæg, fest på gaden eller snakken/råben på gaden)
- Skoler/institutioner/legepladser/idrætsanlæg

Kilde: Nørrebro Lokaludvalg digitale borgerpanel (2017)

HVAD ER MÅLET

- At færre oplever problemer med støj.
- En bedre balance mellem hverdagsliv og nattelev.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Lokaludvalgets vigtigste rolle er, at skabe debat og synlighed omkring problematikken med støjgener på Nørrebro samt at være med til at inspirere til hensynstagen og godt naboskab i bydelen. Der skal både være plads til et aktivt byliv og et godt hverdagsliv på Nørrebro.

Vi vil også gerne sætte mere fokus på trafikstøj. I den forbindelse arbejder vi aktivt for, at få den gennemkørende trafik ud på de overordnede trafikveje, som Åboulevard, Tagensvej og Jagtvej, at udskifte dieselbusserne med elbusser, og for at få flere til at skifte bilen ud med cyklen.

Vi er glade for, at Københavns Kommune har uarbejdet en forskrift for udendørsarrangementer i byrummet, hvor sted og antal arrangementer samt støjgrænsen reguleres af kommunen. Udover en grænse for antallet af arrangementer og musikkens støjniveau, vil vi også arbejde for, at der sættes en grænse for antallet af deltagere til et arrangement. Samt inspirere Nørrebros eventmagere til at indtage nye pladser og parker i bydelen, der ikke bliver brugt så meget f.eks. Mimersparkeren. Vi vil også meget gerne være med til at udvikle en strategi for, hvordan kommunen kan håndtere mængden af mobile lydanlæg på Nørrebro i sommermånederne. Lokaludvalget vil desuden løbende gå i dialog med bevillingsnævnet omkring udstedelsen af bevillinger i bydelen.

Vi arbejder også med en ide om at udpege såkaldte "stillezoner" på Nørrebro, så vi sikrer, at der fremover er områder på Nørrebro, hvor der ikke er larm. Med stillezoner, mener vi et område, som Københavns Kommune kan udpege, hvor man ønsker at støjbelastningen skal være lav, og hvor der er et ønske om at bevare området stille. Når kommunen har udpeget og afgrænset et stilleområde, indebærer dette dels, at området får status som støjfølsomt område i kommunens planlægning, dels at der skal arbejdes for, at området skal forblive stille i forbindelse med fremtidige planer og aktiviteter i området. Med stillezoner kan vi imødegå problematikker med støjgener fra byrumsarrangementer, trafik og sene bevillinger. Men forskrifterne for stillezoner, er kun gældende for støj på og fra områdets offentlige areal. Dvs. ikke støj fra naboer og fælles gårdarealer.

HVILKE POLITIKKER I KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Kommuneplan 2015
- Forskrift for støj fra udendørsarrangementer
- Københavns Kommunes Støjvagt
- Nattelevsplanen
- Støjhandleplanen

Et grønt Nørrebro

På Nørrebro bor vi tæt. Nørrebro er den tættest bebyggede bydel i København med 80.066 indbyggere på blot 4 km². Samtidig er det en bydel med meget få offentligt grønne områder til så mange nørrebroere. Der er kun 7 m² offentligt grønt pr. indbygger på Nørrebro. Det er væsentlig mindre end i alle andre bydele i København, Vesterbro undtaget. En københavnere har i gennemsnit 39 m² offentligt grønt.

De få grønne oaser, vi har på Nørrebro, er derfor under pres. I sommerhalvåret er især Nørrebrøparken og Assistens Kirkegård tæt befolket. Det pres vil næppe blive mindre fremadrettet i takt med befolkningstilvæksten i København.

Da der stort set ikke er nogen matrikler på Nørrebro, der ikke allerede er bebygget, har vi som lokaludvalg set mange forsøg på at bebygge dele af de grønne områder, f.eks. i De Gamles By og i forbindelse med metrobyggeriet på Assistens Kirkegård. Flere gange er det desværre også lykkedes at små stykker af det grønne, er blevet konverteret til bebyggelse. For at Nørrebro ikke i fremtiden skal være helt uden grønt, er det ekstra vigtigt at kæmpe for at bevare de grønne områder samt grønne

kiler, bede og haver, vi har. Derudover at tænke kreativt ift. hvordan, vi kan skabe flere grønne oaser og byrum i vores tætte bydel f.eks. i form af taghaver og vertikale haver.

FRONTLØBER PÅ GRØNNE PROJEKTER

Samtidig har Nørrebro i mange år været frontløber på lokale, grønne projekter; byhaver, fødevarefællesskaber, dyrehold, lokalt dyrkede grøntsager, intelligente løsninger til lokal afledning af regnvand (LAR) og senest det spændende pilotprojekt med den hydroponiske byfarm; Pop Up-farmen på Jesper Brochmands Gade.

Der er lige nu gang i en større klimatilpasning i København med skybrudsløsninger for alle bydelene. I den sammenhæng er der en unik mulighed for at give borgerne på Nørrebro nogle grønne og blå byrum, som til en vis grad kan kompensere for de manglende grønne områder i bydelen. Med blå byrum menes byrum med vand.

CENTRALE UDFORDRINGER

Det er et problem, at der er så lidt grønt pr. indbygger på Nørrebro, som det er tilfældet. Adgang til grønne områder er med til at øge menneskers mentale og fysiske helbred. Sammenholdt med at borgerne på Nørrebro har den laveste middellevealder i København, mener vi, at det grønne skal prioriteres og bevares på Nørrebro.

HVAD ER MÅLET

- Mere offentligt grønt på Nørrebro.
- At bevare de grønne områder og skabe nye.
- Flere grønne tage/vertikale haver.
- Grønne og blå byrum i forbindelse med skybrudsløsninger.

NØRREBRO LOKALUDVALGS ROLLE

Som lokaludvalg kæmper vi for at bevare det grønne, der er på Nørrebro på nuværende tidspunkt. Det betyder, at vi råber vagt i gevær; når der planlægges at bebygge på de få grønne områder, vi har i bydelen. Vi udpeger løbende steder, hvor der mangler grønt, og steder hvor, der kan etableres mere grønt. Derudover vil vi, sammen med Miljøpunkt Nørrebro, inspirere Teknik- og Miljøforvaltningen til grønne og blå løsninger, når der skal laves skybrudsløsninger.

Vi ønsker også et lokalt videnscenter tilknyttet Miljøpunkt Nørrebro, der kan oplyse og vejlede nørrebroerne om lokal afledning af regnvand (LAR) og brug af regnvand i gårdene.

HVILKE POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNE UNDERSTØTTER NØRREBRO LOKALUDVALGS ARBEJDE

- Kommuneplan 2015.
- Bynatur i København 2015-2025.
- KBH 2025 Klimaplanen.
- Københavns Kommunes Træpolitik 2016-2025.
- Skybrudsplanen (inkl. de årlige projektpakker).
- Agenda 21-strategien.

Foto: We Are Nørrebro

Strategiske retningslinjer for brug af puljemidler

Med vores puljemidler ønsker vi at gribe og støtte op om de initiativer og projekter, lokale borgere og aktører selv bringer på banen. Vi bruger vores puljemidler til at styrke det engagement og det store og mangfoldige kulturliv, der kendetegner Nørrebro. Derfor har vi valgt at satse på, at have et bredt ansøgerfelt uden inddeling i særlige strategiske temaer. Dette med undtagelse af 600.000 kr. som vi har afsat til miljøarbejdet hvert år frem til 2019.

Vi har årligt haft 3.3 mio. kr. i 2015 og 3.2 mio. kr. i 2016 til uddeling via vores puljer. I 2015 modtog vi 283 ansøgninger for 7.7 mio. kr. og i 2016 modtog vi 252 ansøgninger for 6.3 mio. kr. Så vi modtager altså ansøgninger for langt flere penge, end vi har til rådighed.

BYENS PULS OG NØRREBRO PULJEN

Vi har valgt at have to forskellige puljer. I Byens Puls kan man søge om op til kr. 10.000. Byens Puls kan søges hver måned undtagen juli. I særlige tilfælde ydes der støtte på op til kr. 20.000 – her er det et krav, at to eller flere foreninger går sammen og søger om støtte.

I Nørrebro Puljen er der ingen øvre grænse for, hvor meget der kan søges. Dog bliver der typisk højst givet mellem 30.000-50.000 kr. Der er kun to ansøgningsrunder årligt til Nørrebro Puljen.

VI STØTTER AKTIVITETER/PROJEKTER PÅ NØRREBRO

- der er dialogskabende og netværksdannende.
- som øger borgernes demokratiske involvering og indflydelse.
- som samler borgere på tværs af social, geografisk og etnisk baggrund.
- der er med til at styrke bydelens sociale og kulturelle ressourcer.
- projekterne skal være båret af lokale kræfter eller arrangeret sammen med lokale foreninger.
- aktiviteterne skal være rettet mod Nørrebros borgere eller foregå på Nørrebro, eller komme Nørrebro til gavn.

I BEHANDLINGEN AF ANSØGNINGER (TIL BEGGE PULJER) LÆGGER VI VÆGT PÅ

- at der er en stor grad af frivilligt engagement i projektet.
- at udgifter til løn og honorarer udgør en mindre del af budgettet.
- at der er medfinansiering ved afholdelse af større arrangementer eller etablerede projekter.
- der lægges afgørende vægt på, at der er adgang for handicappede til arrangementer og projekter.
- at der er geografisk spredning i bydelen.
- at der er en aldersmæssig spredning i målgrupperne.
- at projekter eller arrangementer er nyskabende og om ansøger tidligere har modtaget støtte fra Nørrebro Lokaludvalg.

VI STØTTER IKKE

- Partipolitiske eller religiøse arrangementer.
- Projekter med et kommercielt formål.
- Projekter og arrangementer, der allerede er afholdt på ansøgningens behandlingstidspunkt.
- Arrangementer, som ikke er åbne for alle i målgruppen.
- Varige driftsudgifter, f.eks. lønudgifter i kommunale institutioner og institutioner der kan sidestilles hermed.
- Større anlægsprojekter eller rent byggeri.
- Offentlige institutioners drift, eller udgifter, der kan sidestilles hermed som f.eks. lejrskoler, udflugter med mere.
- Som udgangspunkt kommunale institutioners arrangementer eller projekter, som vurderes at høre under institutionens kerneydelser, og som sådan burde finansieres af institutionens budget.

Tilkendegivelser fra forvaltningerne i Københavns Kommune

Lokaludvalgenes bydelsplaner har været i forvaltningshøring i kommunens syv forvaltninger. Formålet med bydelsplanerne er, at de både skal være et visionspapir for det enkelte lokaludvalg og en måde at omsætte centralt besluttede politikker og målsætninger fra Københavns Borgerrepræsentation til virkelighed. Samtidig skal bydelsplanerne være en mulighed for Borgerrepræsentationen og kommunens forvaltninger til at få inspiration fra bydelene til overordnede politikker og konkrete løsninger. Forvaltningernes høringssvar skal understøtte dette. Høringssvarene har derfor fokus på at påpege de ideer og tanker, som forvaltningerne finder interessante og evt. oplagte at arbejde videre med, samt på at påpege, hvis bydelsplanerne indeholder forslag, der strider mod kommunens centralt besluttede politikker og målsætninger. Forvaltningerne har ikke kvalificeret økonomi i projektforslag medmindre andet konkret fremgår.

Forvaltningernes høringssvar giver en vurdering af:

- Nye ideer /forslag der i høj grad understøtter vedtagne planer og politikker, som forvaltningen derfor vil arbejde videre med.
- Visioner/ forslag der allerede arbejdes på i forvaltningen, og som naturligt indpasses heri.
- Stillingtagen i øvrigt til forslag og ideer i bydelsplanerne.
- Desuden påpeges hvis ideer/ ønsker er i modstrid med politikker og planer, der er vedtaget i Borgerrepræsentationen.

Flere forvaltninger har en række generelle bemærkninger til bydelsplanerne. De generelle bemærkninger fra forvaltningerne er samlet i et særskilt notat, der vedlægges som bilag til indstillingen til Borgerrepræsentationen den 12. okt. med godkendelse af bydelsplanerne. De konkrete høringssvar fra forvaltningerne til de enkelte bydelsplaner er indarbejdet i nedenstående kapitel.

ØKONOMIFORVALTNINGEN

Økonomiforvaltningen glæder sig over, at Lokaludvalget vil understøtte arbejdet med visionen om, at der skal bygges almene boliger, hvilket understøttes af beslutninger i Borgerrepræsentationen og Kommuneplanens vision om en blandet by.

Ligeledes ser Økonomiforvaltningen positivt på, at Lokaludvalget vil understøtte arbejdet med at tænke kreativt omkring samlokalisering for at udnytte kvadratmetrene i byen bedst muligt.

Økonomiforvaltningen bemærker, at Kommuneplanens afsnit om at nedbringe biltrafikken, samt øge cykeltrafikken og brug af offentlig transport, vil understøtte lokaludvalgets ambition om mindre støj- og luftforurening, samt øgning af cykeltrafik.

Økonomiforvaltningen vurderer umiddelbart, at der i dag ikke findes områder, der har et tilstrækkeligt lavt lydniveau, der lever op til kriterierne for stillezoner, som lokaludvalget foreslår, og at det derfor vil være vanskeligt at realisere ideen om at udpege sådanne zoner.

Økonomiforvaltningen bemærker ifm. lokaludvalgets beskrivelse af deres løbende arbejde for at nedbringe partikelforureningen fra Movias busser, at partikelforureningen fra Movias busser allerede er nedbragt meget og med beslutningen om elbusser helt fjernes i løbet af en overskuelig årrække.

Det fremgår af bydelsplanen, at flere hundrede københavnere dør for tidligt pga. partikelforurening og at lokaludvalget på den baggrund ønsker at begrænse den gennemkørende biltrafik. Økonomiforvaltningen bemærker, at der generelt er stor usikkerhed omkring tallene for dødsfald forårsaget af partikelforurening.

Økonomiforvaltningen har sympati for lokaludvalgets ønske om, at al gennemkørende trafik skal placeres på det overordnede vejnet, herunder Åboulevard, Tagensvej og Jagtvej, der i vid omfang omkredser bydelen. Økonomiforvaltningen vurderer, at størstedelen af den gennemkørende trafik i dag netop benytter disse veje rundt om Nørrebro, men hører gerne fremadrettet om lokaludvalgets betragtninger herom.

TEKNIK- OG MILJØFORVALTNINGEN

Teknik og Miljøforvaltningen vil arbejde for at understøtte bydelsplanens mål om "Et Nørrebro med plads til alle", samt "En bydel med en forskelligartet boligmasse og et mangfoldigt byrum og handelsliv". Begge mål ligger i forlængelse af Københavns Kommunes politikker og strategier, bl.a. den nye Arkitekturpolitik, samt Strategi for bynatur og Københavns Kommunes skybrudsplan.

I forbindelse med Teknik- og Miljøforvaltningens arbejde med skybrudsprojekter vil vi i det omfang det er muligt medvirke til at støtte op om temaet "Et grønt Nørrebro".

KULTUR- OG FRITIDSFORVALTNINGEN

Nørrebro Lokaludvalg anfører et ønske om, at der tænkes kreativt for at finde mere kapacitet til nye indendørs og udendørs foreningsaktiviteter på Nørrebro. Det oplyses i den forbindelse, at KFU i vid udstrækning tænker i at få mest muligt ud af Københavns Kommunes ejendomme, hvilket bl.a. gælder i en pågående renovering af bunkerrum på Herman Thriers Plads til brug for øveforeninger samt flytningen af Nørrebro Bibliotek til Nørrebrohallen. Hertil er f.eks. Korsgadehallen et tidligere eksempel på, at der kan bygges nye store kultur- og fritidsfaciliteter, uden at der gives køb på bydelens grønne arealer.

Lokaludvalget ønsker, at kravet om egenindtjening via udlejning af de kommunale kultur- og fritidsfaciliteter afskaffes. KFF bemærker dels at udlejningen udgør en væsentlig del af driften af kultur- og fritidsfaciliteterne, som hvis den fjernes skal finansieres ad anden vej, dels at de Københavnske idrætsanlæg skal servicere både organiserede og uorganiserede brugere, hvilket er i tråd med DIF og DGIs vision "Bevæg dig for livet".

Bydelsplanens mål for fritidslivet på Nørrebro hvad angår børn og unge – som det nævnes i bydelsplanen – spiller ind i Kultur- og Fritidspolitikken 2016-2019. KFF vil gerne indgå i dialog med Lokaludvalget om, hvordan målene kan realiseres.

BØRNE- OG UNGDOMSFORVALTNINGEN

Et tiltag, som beskrives i bydelsplanen, retter sig mod at få flest mulige børn fra Nørrebro til at gå i de lokale folkeskoler, og understøtte at børn fra forskellige tilbud mødes i de lokale fællesskaber i fritidslivet efter skole.

Børne- og Ungdomsforvaltningen er positive overfor det foreslåede tiltag, og forvaltningen arbejder for at skabe de fysiske rammer for at bydelens børn kan rummes i den lokale folkeskole.

Børne- og Ungdomsforvaltningen arbejder desuden sammen med kommunens øvrige forvaltninger for at reservere den nødvendige plads og skabe de nødvendige rammer.

SUNDHEDS- OG OMSORGSFORVALTNINGEN

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen har valgt at omorganisere den forebyggende sundhedsindsats fra lokale åbne livsstilstilbud til mere strukturel forebyggelse og sundhedsfremme. Den forebyggende indsat sker nu indenfor rammerne af københavnernes hverdagsliv på daginstitutioner, skoler, ungdomsuddannelser og arbejdspladser. Der er fortsat mulighed for at få hjælp til at stoppe med at ryge i kommunens sundhedshuse, ligesom tilbuddene til københavnere med diabetes, hjertekarsygdomme og KOL er blevet styrket i forbindelse med omorganiseringen. Sundhedshuset på Nørrebro er også blevet udvidet med en stress-klinik med tilbud for københavnere fra hele byen.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen er enig i at De Gamles By skal være en af de grønne oaser på Nørrebro. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen fokuserer på at finde den rette balance mellem hensynet til bevarelse af grønne områder og den fortsatte fysiske udvikling af DGB, herunder ønsket om at forbedre de fysiske forhold for de ca. 450 plejehjemsbeboere i området.

SOCIALFORVALTNINGEN

SOF bemærker, at lokaludvalget gør sig nogle gode tanker om hjemløse, der opholder sig på Nørrebro. Der er formuleret ambitiøse mål, der lægger op til et bredt samarbejde med afsæt i de hjemløses egne ideer til, hvordan deres situation kan forbedres. Dette er i tråd med SOF's tilgang om, at de løsninger der tilbydes, forudsætter inddragelse og dialog med de mennesker, det handler om. Også tanker om de 'tavse ensomme' er interessante, og der er tale om et område som SOF også har fokus på.

BESKÆFTIGELSE- OG INTEGRATIONSFORVALTNINGEN

BIF finder det positivt, at bydelsplanen adresserer beskæftigelsesområdet og bakker op om en virksomhedsrettet strategi.

Særlige indsatser, som eksempelvis det beskæftigelsesprojekt, BIF implementerer i Mjølnerparken i 2017, adresserer denne problemstilling med en virksomhedsrettet indsats. Ligeledes noterer forvaltningen, at bydelsplanen for Nørrebro adresserer de temaer, der fremgår af integrationspolitikken (fx medborgerskab, social kontrol, diskrimination).

KØBENHAVNS KOMMUNE

NØRREBRO LOKALUDVALG

www.noerrebrolokaludvalg.kk.dk

www.facebook.com/noerrebrolokaludvalg

2017